

แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปริญญานิพนธ์

ของ

ณรงค์ เจริญผล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

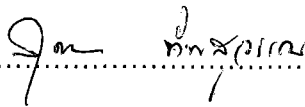
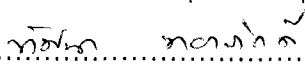
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2543

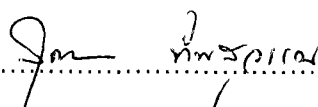
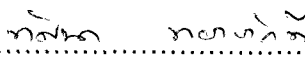
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดา ทิพย์สุวรรณ)
..... กรรมการ
(อาจารย์ทัศน ทองภักดี)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดา ทิพย์สุวรรณ)
..... กรรมการ
(อาจารย์ทัศน ทองภักดี)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ 10 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2543

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ปรับปรุง แก้ไข อย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดา ทัพสุวรรณ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ทัศนาก ทอภักดี กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และอาจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ในฐานะกรรมการสอบ ซึ่งทุกท่านได้ให้คำแนะนำ และให้ข้อคิดในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความซาบซึ้งเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยยังได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งทรงคุณวุฒิได้กรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ได้แก่ นางพิสมัย ภักตร์นิกร ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดไทรมา นายสมศักดิ์ อัมพรต ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากน้ำ นางศุภพร คล้ายแอม ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนทานสัมฤทธิ์วิทยา นางสาวนุตตองค์ ทัดบัวขำ ศึกษาพิเศษอำเภอมะนังเมืองนนทบุรี และนางปรารธนา สงวนวงษ์ ศึกษาพิเศษอำเภอมะนังเมืองนนทบุรี

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และกรรมการโรงเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถาม และส่งกลับคืน ทำให้ผู้วิจัยสำเร็จจุลวงได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะ นายพิสันต์ เหล็กงาม หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภออุทัย ได้ให้การช่วยเหลือ เป็นผู้ประสานงานเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย นายภิรมย์ นันทวงศ์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา นายอดุลย์ ภักดีเตล็ด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอนครหลวง นายพิชัย ก้อนนาค หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเสนา นายวันชัย สุขสมสิน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอบางไทร และนายอิทธิพล กองสุทธิผล หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอบางบาล ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คณาจารย์โรงเรียนวัดพุทธปรางค์ปราโมทย์ อำเภอเมืองนนทบุรี และอาจารย์เกษร เจริญผล ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นกำลังใจ จนการศึกษาค้นคว้าสำเร็จเรียบร้อย คุณค่า และประโยชน์อันพึงได้รับ จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นที่ระลึกถึงพระคุณของพ่อ แม่ ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่เป็นผู้วางรากฐานการศึกษาของผู้วิจัย

ณรงค์ เจริญผล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
การบริหารโครงการอาหารกลางวัน.....	10
กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่ออาหารกลางวัน.....	14
การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน.....	18
ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน.....	21
ด้านอาคารสถานที่.....	25
ด้านงบประมาณโครงการอาหารกลางวัน.....	30
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	32
ประเภทของโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวัน.....	33
งานวิจัยภายในประเทศ.....	35
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	43
สมมติฐานการวิจัย.....	44
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	45
ประชากร.....	45
กลุ่มตัวอย่าง.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	50

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ผลการศึกษายัย.....	55
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	79
ข้อมูลพื้นฐาน.....	80
สรุปผลการวิจัย.....	80
อภิปรายผล.....	84
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	88
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	88
ข้อจำกัดในการทำวิจัย.....	89
บรรณานุกรม.....	92
ภาคผนวก.....	97
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	108

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	กระบวนการบริหารจัดการจัดกิจกรรมอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา	11
2	จำนวนของประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของโรงเรียน.....	46
3	แสดงจำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกลักษณะของผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน และประเภทโรงเรียน.....	56
4	จำนวนร้อยละ ลักษณะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการอาหาร กลางวัน เมื่อแยกตามประเภทโรงเรียน.....	57
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแนวทางการ ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสโดยรวมและรายด้าน คือ ด้าน รูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ด้านอาหาร สถานที่ ด้านงบประมาณ และ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	57
6	การวิเคราะห์ความแปรปรวน ในการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ การประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามลักษณะของผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในกลุ่มรวม.....	61
7	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนคร ศรีอยุธยา ในด้านที่พบความแตกต่าง จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ ในกลุ่มรวมเป็นรายคู่.....	62
8	การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามลักษณะของผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในกลุ่มโรงเรียนประถม ศึกษาภาคบังคับ 6 ปี.....	64
9	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนคร ศรีอยุธยา ในด้านที่พบความแตกต่าง จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ ในกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี เป็นรายคู่.....	65

10	การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส.....	67
11	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านที่พบความแตกต่าง จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสเป็นรายคู่.....	68
12	การเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในกลุ่มรวม.....	71
13	การเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในกลุ่มผู้บริหาร.....	73
14	การเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน.....	75
15	การเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในกลุ่มกรรมการโรงเรียน.....	77

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ไว้ว่า “เพื่อให้เด็กนักเรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ และสุขภาพจิตดี ควรมีการเร่งรัดให้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดดูแลสุขภาพนักเรียนให้มากขึ้น และทำอย่างจริงจัง” จึงได้จัดตั้งกองทุนโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษาขึ้น โดยการสะสมกองทุน จำนวน 6,000 ล้านบาท เพื่อนำดอกผลที่ได้รับมาจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ได้รับประทานอาหาร แต่เนื่องจากจำนวนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา มีอยู่ทั้งสิ้น 8,322,235 คน เป็นเด็กที่มีปัญหาทุพโภชนา จำนวน 1,411,620 คน และเป็นเด็กขาดแคลนถึง 3,235,873 คน การที่กองทุนโครงการอาหารกลางวันกำหนดให้นำดอกผลมาใช้ ทำให้ช่วยเหลือเด็กได้เพียง 30 เปอร์เซ็นต์ ทำให้เด็กที่ขาดแคลนอีก 2,000,000 คน กองทุนยังดูแลไม่ทั่วถึง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้พยายามช่วยเหลือโดยให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเกษตรแบบครบวงจร การปลูกพืชผักสวนครัวทั่วไทย เพื่อสร้างวัตถุดิบมาสนับสนุน การจัดอาหารกลางวัน ทำให้นักเรียนที่ขาดแคลนได้รับอาหารเพิ่มมากขึ้น แต่ยังมีบางโรงเรียน พื้นที่ดินไม่เหมาะสมที่จะทำการเกษตร ประกอบกับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง อยู่ในสถานะที่ตกต่ำ ในขณะนี้ จึงมีผลกระทบต่อรายได้ของผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข จัดทำโครงการอาหารกลางวันเพื่อเด็กนักเรียนอนุบาลและประถมศึกษาทั่วประเทศ ในปีงบประมาณ 2535 กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข จัดทำโครงการอาหารกลางวันเพื่อเด็กนักเรียนโรงเรียนอนุบาล (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 8) โดยการของบประมาณร่วมกันสำหรับใช้ในโครงการปีละ 7,000 ล้านบาท โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ของบประมาณค่าอาหารกลางวันให้กับเด็กนักเรียนวันละ 5 บาท ต่อคน ต่อวัน ซึ่งปัจจุบันจัดให้วันละ 6 บาท ต่อคน ต่อวัน จัดทำในรูปของการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาจัดทำโดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอ ช่วยกันดูแลและควบคุมให้มีคุณภาพ ถูกสุขลักษณะอนามัย และหลักโภชนาการที่ดี การดำเนินการร่วมกันครั้งนี้ เป็นผลเนื่องมาจากกระทรวงสาธารณสุขวิจัยพบว่า ความสามารถของเด็กไทยนั้นมีอัตราเฉลี่ยต่ำกว่าประเทศอื่นในแถบเอเชียซึ่งเป็นผลมาจากการขาดอาหารและโภชนาการที่ดี หากปล่อยทิ้งไว้จะกลายเป็นปัญหาในอนาคต

ในการเสด็จเยี่ยมราษฎรในท้องถิ่นทุรกันดารนั้น สิ่งหนึ่งที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพบเห็นเป็นประจำ คือ ความยากไร้ของประชาชน ในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่อง ทุพโภชนาของเด็ก ทรงห่วงใยและตระหนักดีว่า ทรัพยากรมนุษย์ นั้นเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เด็กและเยาวชนเป็นพื้นฐานของการสร้างคุณภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นการที่จะให้เด็กและเยาวชนได้มีอาหารกลางวันได้รับประทาน และทรงมีพระราชดำริว่า อาหารต่าง ๆ นำผลิตขึ้นเองได้ในท้องถิ่นจะมีราคาถูกซื้อจัดส่งให้ คงจะยาก ลำบาก หนทางไกลไม่สะดวก อีกประการหนึ่ง นักเรียนเหล่านั้น เมื่อจบการศึกษาภาคบังคับ แล้ว ควรมีพื้นฐานความรู้ด้านการเกษตรด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการ เกษตรเพื่ออาหารกลางวันขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหา โครงการอาหารกลางวัน แต่ประสบปัญหาอยู่ในขณะนี้ เพราะสังคมไทย กำลังเผชิญปัญหาภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ผู้ปกครองนักเรียน คงจะต้องหาแนวทางในการพัฒนาโครงการอาหารกลางวัน แนวทางใหม่ ตามพระราชดำริ ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การประหยัด อดออม และพึ่งตนเอง เป็นเป้าหมาย หรือปรัชญาการดำเนินชีวิต หรือวิถีชีวิตของคนไทย ให้อยู่อย่างพอประมาณตน ทางสายกลาง มีความพอเพียง พอดีกับตนเองครอบครัวและชุมชน รู้จักแบ่งพื้นที่เกษตรกรรมหลากหลาย เช่น เป็นส่วนของพื้นที่ทำนาปลูกข้าว ส่วนของบ่อ เลี้ยงปลา ส่วนของการปลูกพืชยืนต้น หรือพืชล้มลุก กลิ่น สระทองเนียม (2542 : 45) จากการสำรวจ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี พบว่า มีโรงเรียนที่สามารถ พึ่งตนเองได้ และพบแนวทางในการแก้ปัญหาโครงการอาหารกลางวัน สำเร็จโดยจัดกิจกรรม แบบเกษตรครบวงจร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินกิจกรรม ดังกล่าว หลายโครงการ เช่น โครงการปลูกพืชผักสวนครัว โครงการรั้วกินได้ โครงการเลี้ยง ไก่ไข่ โครงการผักปลอดสารพิษโครงการไก่ไข่เสริมไอโอดีน โครงการปลูกไม้ผล โครงการสวน กล้วยช่วยเรียนรู้ โครงการเลี้ยงไก่พื้นเมือง โครงการทำขนมไทย โครงการเลี้ยงปลาน้ำจืด โครงการเพาะเห็ด เป็นต้น (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี . 2542 : บทนำ)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 18 – 19) ได้เสนอ กิจกรรมให้โรงเรียนต่าง ๆ จัดขึ้นเพื่อที่จะนารายได้ และผลผลิตทางการเกษตรมาสนับสนุน โครงการอาหารกลางวันไว้ดังนี้

งานเกษตร การเพาะปลูก โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนปลูกพืชผลต่าง ๆ เช่น การ ปลูกพืชผักสวนครัว ทั้งที่บ้านและโรงเรียน เพื่อให้ได้ผลผลิตมาใช้ตลอดปี ได้แก่ การปลูกถั่ว หน่อไม้ ตำลึง กระถิน กล้วย กล้วยน้ำว้า ฯลฯ การปลูกไม้ผลสำหรับโรงเรียนที่มีเนื้อที่เพียงพอควร

ปลูกมะม่วง มะพร้าว กล้วย มะละกอ ข้าวโพด ฯลฯ การปลูกข้าว เหมาะสำหรับโรงเรียนที่มีพื้นที่กว้าง เพียงพอ โรงเรียนอาจติดต่อกับสำนักงานเกษตร ที่อยู่ในท้องถิ่น เพื่อขอเมล็ดพันธุ์มาปลูก โดยทำเป็นแปลงสาธิต โดยให้เด็กจัดทำ ถ้ามีที่ดินมากอาจขอแรงผู้ปกครองมาช่วยปักดำ เก็บเกี่ยวก็ได้ การเพาะเห็ดต่าง ๆ การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ วัว กระบือ หมู เป็ด ไก่ ปลา กบ เป็นต้น ซึ่งโรงเรียนขนาดใหญ่ สามารถเลี้ยงสัตว์ที่โรงเรียนได้ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก อาจแจกพันธุ์สัตว์ให้นักเรียนกลับไปเลี้ยงที่บ้านก็ได้ โดยติดตามประเมินผลเป็นระยะ โรงเรียนที่ดำเนินการจัดโครงการอาหารกลางวันอาจจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. โรงเรียนที่สามารถช่วยตนเองได้ไม่พึ่งรัฐบาล เป็นโรงเรียนตั้งอยู่ในเมือง ชุมชนองค์กรท้องถิ่นสนับสนุนจริงจัง
2. โรงเรียนที่สามารถช่วยตนเองได้ และได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอีกส่วนหนึ่ง มีการจัดตั้งกองทุน และจัดกิจกรรมเสริม เช่น เกษตรครบวงจรสวนครัวทั่วไทย
3. โรงเรียนที่ช่วยตนเองได้น้อย ท้องถิ่นห่างไกล ประชาชนยากจน ไม่สามารถจัดอาหารกลางวันได้ครบทุกคน หรือจัดได้ตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

จากการสำรวจโรงเรียน ที่สมัครเข้าร่วมโครงการ เป็นโรงเรียนประเภทต่าง ๆ ทั้ง 3 ประเภท จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด 56 แห่ง ปรากฏว่า มีโรงเรียนที่มีความพร้อมช่วยตนเอง เสนอในรูปแบบประเภทที่ 1 จำนวน 169 แห่ง และโรงเรียนประเภทที่ 2 จำนวน 5,359 แห่ง

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะ ผู้บริหารโรงเรียนสนใจที่จะศึกษา แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันโดยศึกษาจากคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีโรงเรียนทั้งสิ้นถึง 407 โรงเรียน ซึ่งมีพื้นที่ในการทำเกษตรบางแห่ง เป็นพื้นที่ในเขตอุตสาหกรรม โรงเรียนบางแห่งมีพื้นที่ในการทำเกษตรไม่เพียงพอ เนื่องจากอยู่ในเขตตัวเมืองไม่มีแหล่งน้ำที่จะทำการเกษตร ประเภทของโรงเรียนมีความแตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขยายโอกาส นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เป็นนักเรียนที่โตกว่าระดับประถมศึกษา สามารถช่วยโครงการอาหารกลางวันในด้านการเกษตรได้ดีกว่านักเรียนระดับชั้นประถมปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ และฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ผู้ปกครองนักเรียนที่อยู่ในชนบท มีฐานะทางเศรษฐกิจตกต่ำ รายได้น้อยไม่สามารถจะให้การช่วยเหลือสนับสนุน ต่อโครงการอาหารกลางวันได้ นอกจากนี้ผู้ปกครองนักเรียน ในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการประกอบอาชีพแตกต่างกัน จึงไม่สามารถที่จะมีเวลาเข้ามาช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวันได้เต็มที่ ทั้งนี้จะได้นำเสนอผลการวิจัยไปให้ผู้บริหารในระดับจังหวัด ปรับปรุงวางแผนพัฒนา แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันให้เกิดประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันจำแนกตามสถานภาพผู้ตอบ
 - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียน
 - 1.2 ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน
 - 1.3 กรรมการโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านต่าง ๆ คือ
 - 2.1 ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน
 - 2.2 ด้านอาคารสถานที่
 - 2.3 ด้านงบประมาณ
 - 2.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และกรรมการโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาว่ามีแนวทางในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันแตกต่างกันอย่างไร ในด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ผลการศึกษาค้นคว้าจะได้นำเสนอให้เป็นข้อมูลและสารสนเทศ ในการวางแผนแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ต้องการศึกษานวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และ

กรรมการโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส ในด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระมีดังนี้

2.2.1 สถานภาพผู้ตอบ

- 1) ผู้บริหารโรงเรียน
- 2) ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน
- 3) กรรมการโรงเรียน

2.2.2 ประเภทของโรงเรียน จำแนกโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- 1) ประเภทโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี
- 2) ประเภทโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 4 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน

2.2.2 ด้านอาคารสถานที่

2.2.3 ด้านงบประมาณ

2.2.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และกรรมการโรงเรียน จำนวน 1,221 คน

3.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 407 คน แบ่งตามประเภทโรงเรียนได้ 2 ประเภท คือ

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี จำนวน 302 คน
- 2) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส จำนวน 105 คน

3.1.2 ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 407 คน แบ่งตามประเภทโรงเรียนได้
ประเภท คือ

- 1) ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียน
ประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี จำนวน 302 คน
- 2) ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถม
ศึกษายายโอกาส จำนวน 105 คน

3.1.3 กรรมการโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา จำนวน 407 คน แบ่งตามประเภทโรงเรียนได้ 2 ประเภท คือ

- 1) กรรมการโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี
จำนวน 302 คน
- 2) กรรมการโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษายายโอกาส
จำนวน 105 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาค้างนี้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัย
ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 608 :
1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 196 คน
ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 196 คน และกรรมการโรงเรียน
จำนวน 196 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random
Sampling) โดยใช้ประเภทของโรงเรียนเป็นตัวแบ่งชั้น สุ่มตัวอย่างในแต่ละประเภท ได้กลุ่ม
ตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

3.2.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 196 คน จำแนกตามประเภทของ
โรงเรียน ดังนี้

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี จำนวน
147 คน
- 2) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษายายโอกาส จำนวน 49 คน

3.2.2 ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 196 คน
จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ดังนี้

- 1) ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน
ประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี จำนวน 147 คน
- 2) ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน
ประถมศึกษายายโอกาส จำนวน 49 คน

3.2.3 กรรมการโรงเรียน จำนวน 196 คน จำแนกตามประเภทของโรงเรียน
ดังนี้

- 1) กรรมการโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี จำนวน 147 คน
- 2) กรรมการโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส จำนวน 49 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

A. การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดทำอาหารกลางวันเพื่อจำหน่ายให้นักเรียนในราคาถูก หรือให้เปล่าสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลน หรือแลกเปลี่ยนกับวัสดุหรือแรงงานของนักเรียน โดยมีคณะกรรมการหรือครูผู้รับผิดชอบโครงการนี้ เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย ทั้งปริมาณ และคุณภาพ ตามหลักโภชนาการ 7 ขั้นตอน คือ

- 1.1 การเตรียมผลผลิต คือ การทำเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบที่จะนำไปประกอบอาหาร
 - 1.2 การเตรียมอาหาร คือ เตรียมรายการอาหารโดยคำนึงถึงคุณค่าอาหารตามหลักโภชนาการและเลือกเตรียมส่วนประกอบให้เหมาะกับจำนวนสมาชิก
 - 1.3 การประกอบอาหาร คือ การประกอบอาหารในกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ
 - 1.4 การรับประทานอาหาร คือ การฝึกความมีระเบียบในการเข้าแถว มารยาทการรับประทานอาหาร การจัดสถานที่สำหรับรับประทานอาหาร สุชนิสัยก่อน - หลังรับประทานอาหาร
 - 1.5 การเก็บและล้าง คือ การทำความสะอาดสถานที่ และภาชนะในการรับประทานอาหาร
 - 1.6 การจัดการ คือ การนำความรู้จากกิจกรรมสหกรณ์ในเรื่องการซื้อขาย การลงบัญชี การคิดต้นทุน กำไร การแบ่งงานรับผิดชอบโดยใช้ชบวนการกลุ่ม
 - 1.7 การถนอมอาหาร คือ กิจกรรมที่ปฏิบัติตั้งแต่การประกอบอาหารการเก็บ การล้าง แล้วฝึกให้นักเรียนได้ถนอมอาหาร
2. รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน หมายถึง วิธีการดำเนินการจัดอาหารกลางวัน ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดรูปแบบการจัด คือ รูปแบบเพิ่มเติม รูปแบบอาหารจานเดียว รูปแบบอาหารประสม และรูปแบบอาหารชุด

3. อาคารสถานที่ หมายถึง สถานที่ ที่ประกอบอาหาร จำหน่ายอาหาร และสถานที่ที่รับประทานอาหาร รวมถึงพื้นที่ ที่ใช้ในการเกษตรกรรมของนักเรียน ซึ่งแต่ละโรงเรียนจัดให้มีขึ้น

4. งบประมาณโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง เงินที่จะมาใช้ในการโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดสรรให้กับโรงเรียน 3 ประเภท คือ เงินงบประมาณ เงินบริจาค และเงินรายได้ที่เกิดจากโครงการอาหารกลางวัน

5. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง ความร่วมมือ การสนับสนุน และความช่วยเหลือ ซึ่งมีลักษณะความสัมพันธ์ 2 ทาง ทั้งทางโรงเรียนและชุมชนมีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ โดยมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ โครงการอาหารกลางวันด้านการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์การเพาะเห็ดฟาง การถนอมอาหาร รวมทั้งเตรียมพื้นที่ทางการเกษตร

6. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

7. ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับบรรจุแต่งตั้งให้ ทำการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยโรงเรียนแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบ ดำเนินโครงการอาหารกลางวัน มีหน้าที่ดังนี้

7.1 รับนโยบายจากผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินกิจกรรมบริการด้านอาหารกลางวันให้นักเรียนได้รับประทานอาหารทุกคน

7.2 แบ่งงานการรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้อง เช่น งานแม่ครัว นักเรียนที่เรียนวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ และงานของผู้ปกครองที่มาช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวัน

7.3 ดำเนินการจัดเตรียมอาหารสด และอาหารแห้ง ไว้เพื่อประกอบอาหาร และจัดรายการอาหาร เป็นรายสัปดาห์ รายเดือน ตามหลักโภชนาการ

7.4 ดำเนินการจัดตารางการใช้ห้องประกอบอาหาร เพื่อให้บริการให้นักเรียนให้ได้ประกอบอาหารในวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ

7.5 ดำเนินการจัดเตรียมภาชนะ และอุปกรณ์ในการประกอบอาหารไว้อย่างเพียงพอ

7.6 ดำเนินการวางแผนการรับซื้ออาหารสดซึ่งเป็นผลผลิตจากการเกษตรของนักเรียนและเตรียมภาชนะสำหรับการถนอมอาหารไว้ตามฤดูกาล

7.7 ควบคุมและดำเนินการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายเงินโครงการอาหารกลางวัน เพื่อ สรุปรายงานผลต่อกรรมการบริหาร เมื่อสิ้นสุดภาคเรียน

8. กรรมการโรงเรียน หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูนักเรียนที่เป็นบุตร หรือผู้ที่อยู่ในอุปการะที่กำลังศึกษา และสำเร็จการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา รวมถึงผู้ที่เป็นตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนในคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

9. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานที่จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

10. โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

11. โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส หมายถึง สถานที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

12. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หมายถึง หน่วยงานบริการงานการประถมศึกษาในระดับจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีฐานะเทียบเท่ากอง และมีอำนาจภายในจังหวัด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งจะได้เสนอตามลำดับดังนี้

1. การบริหารโครงการอาหารกลางวัน
2. กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน
3. การดำเนินโครงการอาหารกลางวัน
 - 3.1 ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน
 - 3.2 ด้านอาคารสถานที่
 - 3.3 ด้านงบประมาณ
 - 3.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
4. ประเภทโรงเรียนที่จัดกิจกรรมอาหารกลางวัน
5. งานวิจัยภายในประเทศ
6. งานวิจัยในต่างประเทศ
7. สมมติฐานการวิจัย

1. การบริหารโครงการอาหารกลางวัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 24) ให้ความหมายการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง การส่งเสริมโครงการจัดอาหาร กลางวัน ให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่โรงเรียน เพื่อส่งเสริมภาวะโภชนาการที่ดีให้นักเรียน ซึ่ง แซนด์สตรอม (สมบุรณ์ แก้วมาก. 2533 ; อ้างอิงมาจาก Sandstrom. 1959 : 557) และฮารา – เมย์ (สมบุรณ์ แก้วมาก. 2533 ; อ้างอิงมาจาก Hara – May. 1968 : 100) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนคล้ายคลึงกันว่า เพื่อให้ให้นักเรียนได้ รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ เพื่อสร้างเสริมความเจริญเติบโตให้แก่ร่างกายเป็นการศึกษาในด้านโภชนาการ มีเจตคติที่ถูกต้อง ในการรับประทานอาหารแก่นักเรียน และกรรมกรโรงเรียน

สำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2527 : 843) กำหนดความมุ่งหมายการจัดโครงการอาหารกลางวันจะบรรลุผล ควรยึดถือหลักดังนี้

1. มุ่งประโยชน์ที่จะเกิดกับเด็กเป็นสำคัญ ไม่มุ่งหวังกำไรสงเคราะห์เด็กยากจนดักทั่วไป รับประทานอาหารราคาถูก ควรปรับปรุงการจัดอาหาร ปรับปรุงอุปกรณ์เครื่องใช้ที่สึกหรอ

2. มุ่งที่คุณค่าทางโภชนาการ จัดให้มีคุณค่าทางอาหารให้ครบทั้ง 5 หมู่
3. ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา ควรให้นักเรียนได้ศึกษาในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดรายการอาหาร เพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียน

การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีโครงสร้างการบริหารในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวัน คือ ส่วนกลาง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีลักษณะเป็นกองวิชาการ และกองบริหาร ส่วนกองปฏิบัติการที่แท้จริงคือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โครงการอาหารกลางวันเป็นโครงการที่มีความสำคัญ เป็นหน้าที่ของกองนโยบายและแผน ส่วนระดับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีศึกษานิเทศก์อย่างน้อยระดับละ 1 คน เป็นผู้รับผิดชอบ ระดับโรงเรียนมีครูผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียน ดังตาราง 1

ตาราง 1 กระบวนการบริหารการจัดกิจกรรมอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ	สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาจังหวัด	สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาอำเภอ	โรงเรียน
1. กำหนดนโยบาย	1. จัดสรรให้โรงเรียนตาม เกณฑ์ที่ สปจ. กำหนด	นิเทศ ควบคุม กำกับ ติดตามและรายงานผล	1. ปฏิบัติงาน ตามนโยบาย รายงานผลการ ปฏิบัติงาน
2. กำหนด พ.ร.บ. ว่าด้วย การจัดอาหารกลางวันใน โรงเรียนสังกัด สปช.	2. กำหนดแนวทางการ ปฏิบัติให้เหมาะสมกับ ท้องถิ่น		
3. จัดสรรเงินตามเกณฑ์ให้ สปจ.	3. ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล		
4. ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล			

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 27 – 30)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้การสนับสนุนโรงเรียนทุกโรงเรียน จัดโครงการอาหารกลางวันเป็นประจำทุกวัน เพื่อให้นักเรียนที่ขาดแคลนได้มีอาหารกลางวันรับประทาน โดยกำหนดการหลายลักษณะ คือ

1. การสนับสนุนงบประมาณ ให้โรงเรียนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เพื่อนำไปใช้เป็นทุนจัดอาหารกลางวัน โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ งานเกษตร หรืองานอื่น ๆ ได้จัดทำงบประมาณมาสนับสนุนรายปี

2. การสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน จัดทำหนังสือเป็นคู่มือการจัดโครงการอาหารกลางวันสำหรับครูเป็นแนวทาง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 โดยพิมพ์แจกโรงเรียน 2 ครั้ง ปรับปรุงให้เหมาะสมขึ้น ปัจจุบันได้จัดทำคู่มือบริหารโครงการอาหารกลางวันขึ้นในปี พ.ศ. 2530 เพื่อแจกให้โรงเรียนได้ศึกษาต่อไป

3. การสนับสนุนอุปกรณ์ในการปฏิบัติ จัดสรรเงินเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานเกษตร เช่น จอบ เสียม บัวรดน้ำ เมล็ดพันธุ์ผัก ฯลฯ หรือวัสดุงานครัว เช่น ถ้วยชาม หม้อ กระทะ ฯลฯ

4. การสนับสนุนโครงการพัฒนาบุคลากร โครงการอาหารกลางวันถือเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดซึ่งมีจำนวนมาก จึงใช้วิธีการผลิตคู่มือดังกล่าวแล้วให้ครูศึกษาด้วยตนเอง

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ประชุมผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด เพื่อทำความเข้าใจนโยบาย การบริหารโครงการอาหารกลางวัน

สรุปได้ว่า การบริหารโครงการอาหารกลางวัน หมายถึง การวางแผนเพื่อจัดให้มีอาหารกลางวันรับประทานที่โรงเรียน ส่งเสริมภาวะโภชนาการที่ดี มุ่งประโยชน์ด้านการศึกษา ช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน มีการสร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง จัดหางบประมาณ และสื่อการเรียนการสอนมาสนับสนุน จะช่วยให้กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน ดำเนินไปอย่างดี มีประสิทธิภาพ

การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ได้มีข้อตกลงร่วมมือกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันอิ่มทุกวัน ดังมีรายละเอียดข้อตกลง ดังนี้ เอกสารโครงการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารอิ่มทุกวัน กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 1 - 4)

ข้อ 1 ข้อตกลงนี้เรียกว่า “ข้อตกลงความร่วมมือส่งเสริม และสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันอิ่มทุกวันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์”

ข้อ 2 ข้อตกลงนี้ให้มีผลตั้งแต่วันที่ได้มีการลงนามร่วมกัน ตามข้อตกลงฉบับนี้

ข้อ 3 ความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ถือหลักที่จะร่วมมือกันส่งเสริมและสนับสนุน ให้โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา มีศักยภาพที่จะจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียนอย่างมีคุณภาพเพียงพอ เหมาะสม และต่อเนื่อง ตลอดไป โดยผ่านกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียน และชุมชน องค์การเอกชน และสถาบันต่าง ๆ ในท้องถิ่นได้ร่วมมือกันสร้างผลผลิตในโรงเรียน และชุมชน เพื่อการพึ่งตนเอง และสนับสนุนการดำเนินการจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อ 4 ความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กับกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ครอบคลุมการดำเนินงานและกิจกรรม ดังนี้

4.1 จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ ความสำคัญ ตลอดจนข้อมูลการจัดอาหารกลางวัน สำหรับนักเรียนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งแนวทางการร่วมมือ ส่งเสริมและสนับสนุน ให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหาร กลางวันอิ่มทุกวัน ทั้งโดยการประชาสัมพันธ์ ร่วมมือในระดับชาติระดับกระทรวง ระดับจังหวัด และระดับโรงเรียน ชุมชน

4.2 การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ ในการทำการเกษตร การเพิ่ม ผลผลิตการแปรรูปและถนอมอาหาร การพัฒนาที่ดิน และแหล่งน้ำในการทำการเกษตร รวมทั้งการปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงสัตว์ ให้กับโรงเรียน โดยการทำงานร่วมกันระหว่าง เจ้าหน้าที่ ของกระทรวงศึกษาธิการ กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในระดับจังหวัด ระดับ อำเภอ ระดับตำบล และโรงเรียน

4.3 การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อการเกษตรให้กับโรงเรียน เช่น พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ เป็นต้น

4.4 การดำเนินงานจัดทำเกษตรรวมทั้งการแปรรูป และถนอมอาหาร ร่วมกับโรงเรียนโดยบุคลากรในโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระดับ ปฏิบัติการ ในพื้นที่ร่วมกันดำเนินการ

4.5 การสนับสนุนด้านแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และใช้เพื่อการเกษตร ในโรงเรียน

ข้อ 5 ให้มีคณะกรรมการความร่วมมือในการดำเนินงาน และส่งเสริมให้นักเรียน ทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันอิ่มทุกวัน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับกระทรวง ระดับ จังหวัด และระดับพื้นที่

ข้อ 6 ให้คณะกรรมการระดับกระทรวง เป็นกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่ในการ กำหนดและประสานงานด้านนโยบายและแผน รวมทั้งกำหนดมาตรการ และทรัพยากร สนับสนุน การดำเนินงาน

คณะกรรมการระดับจังหวัด มีหน้าที่ประสานงาน กำหนดแผนการดำเนินงาน
คณะกรรมการระดับพื้นที่ มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงาน
โครงการ และกิจกรรมที่กำหนดไว้

ข้อ 7 หน่วยงานระดับกรม ซึ่งต้องรับผิดชอบ และดำเนินการให้เป็นไปตามข้อตกลง
มีดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา
กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมการศาสนา และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกอบด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมชลประทาน และหน่วยงาน
อื่นที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 8 ความร่วมมืออื่น ๆ ที่มีได้กำหนดไว้ในข้อตกลงข้างต้น ให้คณะกรรมการ
ระดับกระทรวงพิจารณากำหนดเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

ข้อตกลงนี้ทำขึ้น 2 ฉบับ มีข้อความตรงกัน มอบให้กระทรวงศึกษาธิการ และ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ถือไว้กระทรวงละ 1 ฉบับ เพื่อถือปฏิบัติร่วมกัน เอกสารโครง
การส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันอิ่มทุกวัน กระทรวงศึกษาธิการ.
(2542 : 1 - 4)

2. กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน

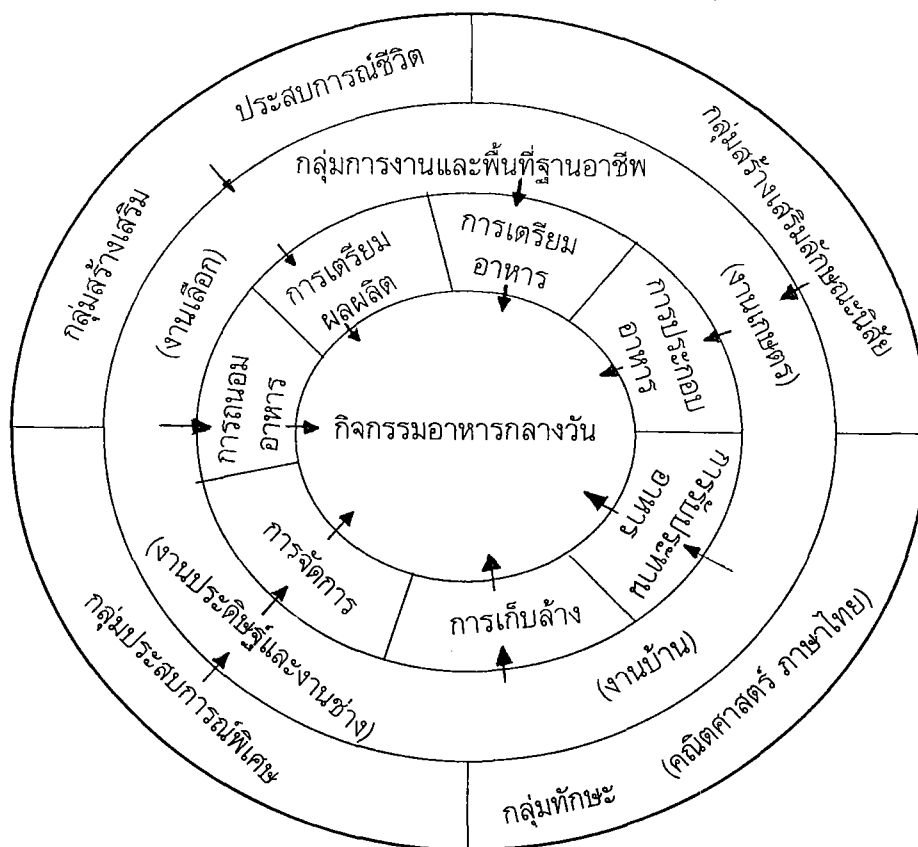
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน เป็นการทำให้เกิดผลดีต่อนักเรียน
ซึ่งได้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป สามารถนำความรู้ ทักษะ และทัศนคติ
ที่ดีต่อการเรียน การเลือกซื้ออาหารที่มีคุณค่า นำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง
ได้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (สุจินดา ผ่องอักษร.
2534 : 24)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 14) ได้กำหนดวัตถุประสงค์
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน ดังนี้

1. อธิบายแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน
2. อธิบายวิธีบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนจากกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ โดยมี
กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง
3. จัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ โดยมีกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็น
แกนกลางขึ้นในโรงเรียน

4. สามารถกำหนดการสอน เพื่อให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติจริงในกิจกรรมแขนงงานบ้านเพื่อ
ได้ผลผลิตเป็นอาหารกลางวัน โดยถือเป็นกิจกรรมหนึ่งของการเรียนการสอน

ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้กำหนดโครงสร้าง และเนื้อหาหลักสูตร
เป็นกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ คือ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริม
ลักษณะนิสัย กลุ่มประสบการณ์พิเศษ และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ กิจกรรมในโครงการ
อาหารกลางวัน เป็นส่วนหนึ่งของงานในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่องงานเกษตร งาน
บ้าน ได้หาแนวทางบูรณาการกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ มาสัมพันธ์กันให้มากที่สุด โดยมีกลุ่ม
การงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นแกนกลาง เพื่อนักเรียนมีความรู้ภาคทฤษฎีและปฏิบัติ นำไปใช้
ในชีวิตประจำวันได้ การจัดแบบนี้เรียกว่า “หน่วยการสอนแบบบูรณาการ” ดังภาพ ประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 หน่วยการสอนแบบบูรณาการ

จากภาพประกอบแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมอาหารกลางวัน ประกอบด้วยกระบวนการเตรียม ผลผลิต การเตรียมอาหาร การประกอบอาหาร การรับประทานอาหาร การเก็บและล้าง การจัดการ การถนอมอาหาร ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ และประสานสัมพันธ์กับกลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ขั้นตอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่ออาหารกลางวัน เพื่อให้เกิดผลดีโดยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูง และโรงเรียนมีผลผลิตที่สามารถนำมาประกอบอาหารให้นักเรียนรับประทานอย่างเพียงพอ การดำเนินงานควรมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมผลผลิตเป็นขั้นตอนที่ทำเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบ ที่จะนำมาประกอบอาหาร ในขั้นตอนนี้มีกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น มาบูรณาการ เช่น

1. กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) ใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเกี่ยวกับการอภิปรายบันทึกรายงานในเรื่องการปลูกพืช
2. กลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์) ใช้ความรู้ในเรื่องรูปทรงเรขาคณิตการวัดมาตราต่าง ๆ และการคำนวณพื้นที่ เป็นต้น
3. การสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้ความรู้ในเรื่องการเจริญเติบโตของพืชการขยาย และแพร่พันธุ์พืช เพื่อเตรียมนำไปปลูกในแปลง เป็นต้น
4. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ฝึกนิสัยให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ความอดทน และทำงานกลุ่ม เป็นต้น

ขั้นที่ 2 การเตรียมอาหาร เป็นขั้นตอนในการเตรียมรายการอาหาร โดยคำนึงถึงคุณค่าอาหารตามหลักโภชนาการ และเลือกเตรียมส่วนประกอบให้เหมาะสมกับจำนวนสมาชิก รวมทั้งการจัดเตรียมภาชนะและสถานที่ เพื่อใช้ในการประกอบอาหาร ซึ่งขั้นตอนนี้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นแกนกลาง และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

1. กลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์) ใช้ความรู้ในเรื่องการชั่ง ตวง นับ ทำบัญชี เป็นต้น
2. กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) ใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอน ในทักษะการเขียนและการจดบันทึก เป็นต้น
3. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ฝึกนิสัยให้มีความซื่อสัตย์ ความอดทนการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การประกอบอาหาร เป็นขั้นตอนในการประกอบอาหาร ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

การสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้ความรู้เรื่องอาหารหลัก 5 หมู่ การประกอบอาหาร โดยคำนึงถึงความสะดวก ความปลอดภัย และคุณค่าอาหาร เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การรับประทานอาหาร เป็นขั้นตอนในการฝึกความมีระเบียบในการเข้าแถว มารยาทในการรับประทานอาหาร การจัดสถานที่ในการรับประทานอาหาร สุขนิสัยก่อน – หลังการรับประทานอาหาร ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้การสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ขั้นที่ 5 การเก็บและล้าง ขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนในการทำความสะอาดสถานที่ ภาชนะ ความมีระเบียบ เป็นต้น เน้นกิจกรรมการเรียนรู้การสอน กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนในการจัดการ แบ่งกลุ่ม แบ่งงาน ความรับผิดชอบ ความสามัคคี เป็นต้น

ขั้นที่ 6 การจัดการ ขั้นตอนนี้เป็นการนำความรู้จากกิจกรรมสหกรณ์ ในเรื่องการซื้อการขาย การลงบัญชี การคิดต้นทุนกำไร และการแบ่งงานรับผิดชอบ โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งเป็นแกนกลาง และนำประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

1. กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ใช้ความรู้เรื่องการเพาะปลูก เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิต การเลี้ยงสัตว์ และนำเข้าสู่กิจกรรมสหกรณ์ เป็นต้น

2. กลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์) ใช้ความรู้เรื่องการคำนวณ การคิดต้นทุน การขาย การปันผล

ขั้นที่ 7 การถนอมอาหาร เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติตั้งแต่การประกอบอาหาร การเก็บและล้าง กิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นแกนกลาง และนำกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ มาบูรณาการ เช่น

1. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้ความรู้เรื่องการใช้สารเคมี และสารละลายความร้อน เป็นต้น

2. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ใช้ความรู้เรื่องความประณีต และศิลปะปฏิบัติ เป็นต้น

3. กลุ่มทักษะ (คณิตศาสตร์) ใช้ความรู้เรื่องการชั่ง ตวง คำนวณต้นทุน ราคาจำหน่าย เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนแต่ละชั้น ดังที่ได้กล่าวมานี้สอดคล้องกันทุกชั้นตอน
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 31 – 37)

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่ออาหารกลางวัน จัดให้มีการสอนแบบบูรณาการโดยมีกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง ประกอบด้วย กระบวนการผลิต การเตรียมผลผลิต การเตรียมอาหาร การประกอบอาหาร การเก็บล้าง การจัดการ การถนอมอาหาร โดยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง และโรงเรียนมีผลผลิตที่สามารถ นำมาประกอบอาหารให้นักเรียนอย่างเพียงพอ

3. การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 15 – 18) ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ศึกษาและสำรวจข้อมูล

ขั้นตอนเบื้องต้นของการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งโรงเรียนต้องเตรียมข้อมูลให้พร้อม เพื่อช่วยในการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับข้อมูลที่โรงเรียนต้องศึกษาสำรวจ มีดังนี้

1.1 บุคลากรที่ให้ความช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ ครู นักเรียน การโรง ผู้ปกครอง กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มหนุ่มสาว กลุ่มยุวเกษตร พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน สัตว์แพทย์อำเภอ เจ้าหน้าที่กรมประมง เป็นต้น

1.2 งบประมาณในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนต้องคำนวณงบประมาณที่จะใช้ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โดยพิจารณาว่าจะซื้อวัสดุเพิ่มเติมเกี่ยวกับอุปกรณ์การครัว การเกษตร และเครื่องใช้ที่จำเป็น เป็นงบประมาณเท่าไร และวัสดุบริโภค (เงินทุนหมุนเวียน) ที่ใช้รวมเป็นงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งได้แจกแหล่งต่าง ๆ ได้แก่

1.2.1 งบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
จัดสรรให้

1.2.2 งบประมาณพัฒนาชนบทตามโครงการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1.2.3 มูลนิธิต่าง ๆ เช่น มูลนิธิอานันทมหิดล มูลนิธิไทยรัฐ มูลนิธิจอห์น เอฟ. เคนเนดี และองค์การยูนิเซฟ เป็นต้น

1.2.4 ผู้บริจาค จากผู้มีจิตศรัทธา บริษัท ห้างร้าน สมาคม และชมรมต่าง ๆ เป็นต้น

1.2.5 โรงเรียนจัดหาเอง โดยการจัดงานชุมนุมศิษย์เก่า การจัดงานประจำปีการจัดงานวันเปิดภาคเรียน

1.3 วัสดุอุปกรณ์การครัว การเกษตร และเครื่องใช้ที่จำเป็นต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนต้องสำรวจวัสดุเหล่านี้ที่โรงเรียนมีอยู่แล้ว และส่วนที่โรงเรียนต้องการซื้อเพิ่ม เพื่อใช้เตรียมผลผลิตการประกอบและการปรุงอาหาร

1.4 สถานที่ที่จะประกอบอาหาร ที่สำหรับให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหารร่วมกัน ตลอดจนบริเวณที่จะทำการเกษตร เพื่อสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน

1.5 จำนวนนักเรียนที่รับประทานอาหาร จำแนกเป็นนักเรียนที่นำอาหารมาจากบ้าน ซื้อจากบริการของโรงเรียน และจำนวนนักเรียนที่ขาดแคลนควรได้รับการช่วยเหลือ

1.6 แหล่งผลิตและสถานที่ ที่จะซื้อวัตถุดิบมาประกอบอาหาร

2. แต่งตั้งคณะ กรรมการโครงการอาหารกลางวัน

เมื่อโรงเรียนดำเนินการศึกษา และสำรวจข้อมูลเรียบร้อยแล้วเพื่อให้การจัดทำอาหารกลางวันได้ผลตามความมุ่งหมาย โรงเรียนควรตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวัน ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ ให้หัวหน้าสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวัน ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

2.1 หัวหน้าสถานศึกษา	ประธานกรรมการ
2.2 ผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษา	รองประธานกรรมการ
2.3 ผู้นำท้องถิ่น	กรรมการ
2.4 กรรมการโรงเรียน	กรรมการ
2.5 ตัวแทนผู้ปกครอง	กรรมการ
2.6 ผู้สนใจอื่น ๆ ในท้องถิ่นที่โรงเรียนเห็นสมควร	กรรมการ
2.7 ครูผู้สอนโภชนาการเกษตร พลศึกษา การเงิน	กรรมการ
2.8 ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	กรรมการและเลขานุการ

3. ประชุมคณะกรรมการและจัดทำโครงการ

เมื่อโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันแล้วประธานกรรมการควรนัดประชุมกรรมการเพื่อพิจารณาวางแผน โดยเฉพาะในเรื่องสำคัญ ๆ ซึ่งควรให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณารับทราบ ดังนี้

3.1 ชี้แจงนโยบายและจุดมุ่งหมายของโครงการอาหารกลางวัน

3.2 เสนอรูปแบบและวิธีดำเนินการที่โรงเรียนสามารถจัดได้ โดยการจัดทำ กำหนดการสอน และแผนการสอนย่อย บูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริงและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.3 ชี้แจงการควบคุมเกี่ยวกับการเงิน

3.4 กำหนดแนวทางในการประเมินผล

3.5 เรื่องอื่น ๆ ที่เป็นประเด็นปัญหาเฉพาะแต่ละท้องถิ่น

4. ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง

ชี้แจงให้ทุกฝ่ายได้เห็นความสำคัญของการจัดโครงการอาหารกลางวัน จุดมุ่งหมาย และขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลอาชีพต่าง ๆ สนับสนุนด้านทุน วัสดุการครัว วัสดุการ เกษตร วัตถุดิบ และแรงงานในการประกอบอาหารกลางวัน เพื่อให้โครงการอาหารกลางวัน ดำเนินไป ด้วยความราบรื่น บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

5. การดำเนินงานตามโครงการ

การดำเนินงานตามโครงการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนต้องคำนึงถึง ขั้นตอนของกิจกรรมตามลำดับ คือ การเตรียมผลผลิต การเตรียมอาหาร การประกอบอาหาร การรับประทานอาหาร การเก็บและล้าง การจัดการ และการถนอมอาหาร โดยศึกษาสภาพ แวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น และแผนการสอนกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพ (แขนงงานบ้าน และงานเกษตร) ชั้น ป. 3 – ป. 6 เพื่อบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน และการดำเนินงานโครงการตามลำดับ ซึ่งจะกล่าวดังต่อไปนี้

5.1 การเตรียมผลผลิตการเกษตร โดยวางแผนให้นักเรียนแต่ละชั้นปลูกพืชที่มี อายุการเจริญเติบโตต่างกัน เพื่อให้ได้ผลผลิตมาใช้ในโครงการอาหารกลางวันตลอดปี

5.2 การเตรียมสถานที่ ได้แก่ โรงอาหาร ห้องครัว ที่นั่งรับประทานอาหาร ที่จ่ายอาหาร อุปกรณ์และเครื่องใช้ที่จำเป็นอื่น ๆ โรงเรียนควรจัดเตรียมให้พร้อมก่อนการ ดำเนินงานตามโครงการ

5.3 การสำรวจปริมาณผู้รับบริการ ได้แก่ นักเรียนที่จะรับประทานอาหาร เป็นรายเดือน รายวัน เพื่อจะจัดเตรียมอาหารได้เพียงพอกับความต้องการของผู้รับบริการใน แต่ละวัน

5.4 การกำหนดรายการอาหารประจำวัน ควรคำนึงถึงวัตถุดิบที่เป็นผลผลิต ของโรงเรียนเป็นลำดับแรก

5.5 การเตรียมวัตถุดิบ ครูและนักเรียนเลือกซื้ออาหารที่มีราคาถูก แต่ให้ คุณค่าทางโภชนาการสูง ตามประมาณการเพื่อนำมาประกอบอาหารและจัดทำ บัญชีรับ – จ่าย ด้วยความซื่อสัตย์

5.6 การปฏิบัติจริง โรงเรียนควรจัดตารางสอนในช่วงก่อนการพักกลางวันให้นักเรียน ตั้งแต่ชั้น ป. 3 – ป. 6 ได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนสำหรับเตรียมอาหารประกอบอาหาร ดูแลการรับประทานอาหาร เก็บและล้างและจัดการโดยหมุนเวียนสลับหน้าที่กันไป ในแต่ละครั้ง

5.7 การบริการอาหาร โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่มาก ซึ่งมีนักเรียนจำนวนมากไม่สะดวกแก่การให้และรับบริการ ควรทยอยให้นักเรียนมารับบริการอย่างมีระเบียบ เพื่อสะดวกต่อการดูแลได้อย่างทั่วถึง

5.8 การทำความสะอาดสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ หลังจากการประกอบอาหารและรับประทานอาหารแล้ว นักเรียนต้องเก็บกวาด เช็ดถูสถานที่ รับประทานอาหารให้สะอาดเรียบร้อย เพื่อให้มีอายุการใช้งานได้ยาวนาน ตลอดจนการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่นักเรียน

5.9 การเงินและการจัดทำบัญชี เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียน

6. การประเมินผลโครงการ

การประเมินผลโครงการ โรงเรียนควรประเมินผล ดังนี้

6.1 โรงเรียนสามารถบูรณาการการเรียนการสอน เพื่ออาหารกลางวันได้หรือไม่ มีปัญหาอย่างไร

6.2 นักเรียนขาดแคลนได้รับประทานอาหารกลางวันครบทุกคนหรือไม่

6.3 การเจริญเติบโตของนักเรียน มีพัฒนาการดีขึ้นหรือไม่

6.4 นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหารเช้าหรือไม่

6.5 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวันหรือไม่

สรุปได้ว่า การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันจะสำเร็จได้ต้องมีผู้เกี่ยวข้อง เช่น บุคลากรทุกฝ่าย งบประมาณทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้บริจาค สถานที่ประกอบการ พื้นที่ในการทำการเกษตร แหล่งผลิตและสถานจำหน่าย ซึ่งวัตถุดิบ มีการจัดดำเนินการในรูปแบบ คณะกรรมการ พร้อมทั้งติดตามประเมินผล ทั้งนี้จะต้องให้ครู ผู้ปกครองนักเรียน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมลงมือกระทำจริงโดยมีผู้บริหารอำนวยความสะดวกจะทำให้โครงการอาหารกลางวันมั่นคง นักเรียนได้ประสบการณ์จริง นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.1 รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน

อโณทัย เจนตะเสน (2529 : 21 - 27) ได้ทำการศึกษาวิจัย เพื่อประเมินผล โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า รูปแบบการดำเนินโครงการแบ่งออกเป็น 7 แบบ คือ

1. เด็กนักเรียนทำอาหารกลางวัน ตามบูรณการกลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ และขายราคาถูก แจกฟรีให้กับเด็กนักเรียนยากจน
 2. ครูผู้รับผิดชอบโครงการจัดทำตามงบประมาณที่ได้รับ ขายราคาถูก และแจกฟรี ให้กับเด็กนักเรียนที่ยากจน
 3. ครูร่วมจัดทำกับแม่บ้าน และผู้ปกครองเด็กนักเรียน เพื่อแจกฟรีให้กับเด็กนักเรียนยากจน
 4. ครูและคณะกรรมการควบคุมการจัดอาหารกลางวัน โดยให้แม่ค้า และเอกชนจัดทำอาหารนำมาขายในโรงเรียน
 5. ครูและคณะกรรมการควบคุมร่วมกับผู้ปกครองทำอาหารเลี้ยงเด็กนักเรียนฟรี
 6. นักเรียนนำข้าวห่อ และกับข้าวมารวมกลุ่มรับประทานอาหารเวลากลางวัน โดยครูเป็นผู้ดูแล
 7. นักเรียนนำข้าวเปล่ามาจากบ้าน และครูกับนักเรียนร่วมกันทำเฉพาะกับข้าวเพิ่มให้ หรือทำอาหารเสริม
- ถึงแม้ครูจะช่วยนักเรียนให้ได้รับประทานอาหารกลางวัน ซึ่งได้ผลในทางปฏิบัติอยู่บ้าง แต่ยังไม่ครอบคลุมนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้งโรงเรียน
- ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 24 – 27) ได้กำหนดรูปแบบการจัดอาหารกลางวันเป็นแนวทาง เพื่อให้โรงเรียนดำเนินการ 6 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบที่มีให้กิน
2. รูปแบบนำมาจากบ้าน
3. รูปแบบอาหารเสริม
4. รูปแบบเพิ่มเติม
5. รูปแบบอาหารจานเดียว
6. รูปแบบอาหารชุด

การจัดโครงการอาหารกลางวันทั้ง 6 รูปแบบนี้ เน้นในเรื่องการจัดความสะอาด และหิวโหยของนักเรียนเท่านั้น ยังไม่ได้คำนึงถึงด้านคุณค่าของอาหารที่นักเรียนจะได้รับในแต่ละวัน ในปี พ.ศ. 2530 ซึ่งเป็นระยะแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 ตามแผนดังกล่าวในส่วนของการพัฒนาสังคมมีการมุ่งเน้นในเรื่องของการบริโภคอาหารที่มีคุณค่าของอาหารอย่างครบถ้วนตามหลักโภชนาการนักเรียน ในชั้นประถมศึกษา เป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต ร่างกายต้องการอาหารเพื่อเสริมสร้างร่างกายให้เจริญเติบโต และซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอของร่างกาย

ฉะนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน เพื่อสนองนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (ปี พ.ศ. 2530 – 2534) โรงเรียนประถมศึกษาสามารถเลือกจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตามสภาพของท้องถิ่นและฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนนั้น ในแต่ละรูปแบบจะมีวิธีจัดที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันได้

การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนต้องคำนึงถึงคุณค่าของอาหาร ที่นักเรียนจะได้รับในแต่ละวัน เพื่อเสริมสร้างให้ร่างกายเจริญเติบโต เพราะนักเรียนประถมศึกษาเป็นวัยที่ร่างกายกำลังพัฒนาในทุก ๆ ด้าน จึงจำเป็นที่ร่างกายต้องการอาหารที่มีคุณค่าครบถ้วนตามหลักโภชนาการ

ดังนั้นในการจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียน โรงเรียนสามารถจะเลือกจัด ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือหลายรูปแบบตามสภาพความเหมาะสมของเศรษฐกิจและท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความประหยัดปลอดภัย และได้คุณค่าอาหาร ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดรูปแบบไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบเพิ่มเติม เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันที่ทำให้นักเรียนนำอาหารมาจากบ้าน แล้วทางโรงเรียนจัดทำอาหารคาว (กับข้าว) หรืออาหารหวาน (ขนม) เพิ่มเติมให้ทุกวัน เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการและได้รับสารอาหารครบถ้วน เช่น วิธีการให้นักเรียนนำข้าว และอาหารแห้งมาจากบ้าน โรงเรียนจัดอาหารประเภทแกง และผัดเพิ่มเติม เป็นต้น โดยแจกให้นักเรียนเป็นกลุ่ม เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนอาหารซึ่งกันและกัน หรือโรงเรียนจะจำหน่ายอาหารให้กับนักเรียนในราคาถูกก็ได้

แล้วจัดอาหารส่วนหนึ่งแบ่งปันให้กับนักเรียนที่ขาดแคลน ได้มีอาหารกลางวันรับประทาน

2. รูปแบบอาหารจานเดียว เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ที่โรงเรียนทั่วไปสามารถดำเนินการได้ เนื่องจากราคาถูก ประกอบง่าย และมีคุณค่าทางอาหารครบเป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการจัดสลับกับรูปแบบอื่น ๆ เพราะบางครั้ง นักเรียนอาจเบื่อข้าวโรงเรียน ก็ทำอาหารจานเดียวแทน ซึ่งมีให้เลือกหลายชนิด เช่น ขนมจีนน้ำยา ก๋วยเตี๋ยวราดหน้า ก๋วยเตี๋ยวน้ำ - แห้ง ก๋วยจั๊บ ก๋วยเตี๋ยวลูกชิ้น บะหมี่น้ำ - แห้ง ข้าวผัด ข้าวคลุกกะปิ ข้าวราดแกง ข้าวมันไก่ ข้าวหมูแดง ข้าวขาหมู เป็นต้น

3. รูปแบบอาหารชุด เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันที่มีสมบูรณ์แบบที่สุดทั้งปริมาณและคุณค่าทางโภชนาการ ประกอบด้วยข้าว กับข้าว และขนมหรือผลไม้ รูปแบบนี้ให้นักเรียนแจ้งความประสงค์รับประทานอาหารเป็นรายเดือน ซึ่งโรงเรียนจะทราบจำนวนที่แน่นอน เพื่อทางโรงเรียนจะได้เตรียมอาหารได้เหมาะกับจำนวนนักเรียน ซึ่งรูปแบบนี้เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่มาก สามารถดำเนินการโครงการอาหารกลางวันได้ดีกว่ารูปแบบอื่น

4. รูปแบบประสม เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนที่มี ตั้งแต่ 1 รูปแบบขึ้นไป เพื่อให้การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน มีทั้งรูปแบบอาหารชุด และอาหารจานเดียวคล้ายกัน ซึ่งทั้ง 3 รูปแบบ โรงเรียนนำมาสลับวันกัน เรียกการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนแบบนี้ว่า รูปแบบประสม เช่น

วันจันทร์ นักเรียนนำข้าวและอาหารมาโรงเรียนแกงส้มผักรวม (รูปแบบเพิ่มเติม)

วันอังคาร นักเรียนนำข้าวและอาหารมาโรงเรียนผัดคะน้ากับหมู(รูปแบบเพิ่มเติม)

วันพุธ โรงเรียนทำก๋วยเตี๋ยวผัดราดหน้า (รูปแบบอาหารจานเดียว) หรือบางโรงเรียนจะดำเนินการ โดยให้นักเรียนรับประทานอาหารชุดเป็นรายเดือน และนักเรียนบางส่วนซื้อข้าวราดแกง หรือก๋วยเตี๋ยวที่โรงเรียนทำจำหน่าย ซึ่งมีทั้งรูปแบบอาหารชุด และอาหารจานเดียวสลับกันไป ซึ่งจากทั้ง 3 รูปแบบที่กล่าวข้างต้นนั้น ถ้าโรงเรียนนำมาใช้จัดโดยสลับวันกัน เราเรียกการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนแบบนี้ว่า รูปแบบประสม

อาหารเสริม ในที่นี้จะหมายถึง เฉพาะอาหารเสริมโปรตีน เพราะโปรตีนเป็นสารที่สำคัญที่ร่างกายต้องการในการสร้างเสริมร่างกายให้เจริญเติบโตแข็งแรงและซ่อมแซมส่วนที่สึกหรบของร่างกาย

อาหารเสริมที่มีโปรตีนสูง และราคาถูกคือ อาหารที่ได้มาจากถั่วชนิดต่าง ๆ เช่น นมถั่วเหลือง ถั่วเขียวต้มน้ำตาล ถั่วดำแกงบวด ฯลฯ

นมถั่วเหลือง โรงเรียนประถมศึกษาสามารถเลือกจัดรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจาก 4 รูปแบบ และแต่ละโรงเรียนจะต้องจัดอาหารเสริมให้นักเรียนอีกอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 วัน เพื่อเสริมคุณค่าทางอาหารครบตามหลักโภชนาการ เช่น โรงเรียนจัดทำอาหารกลางวัน รูปแบบเพิ่มเติม และมีอาหารเสริมให้นักเรียนสัปดาห์ละ 2 ครั้ง หรือมากกว่า ซึ่งในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันจะเน้นเรื่องการจำหน่ายอาหารในราคาถูก เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางอาหารครบถ้วนตามหลักโภชนาการ และโรงเรียนสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการจัดได้

เมื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนได้พัฒนาขึ้น กล่าวคือ หากโรงเรียนดำเนินการในรูปแบบประสม ต่อมาเมื่อมีสมาชิกรับประทานมากขึ้น ก็สามารถเปลี่ยนเป็นอาหารชุดได้

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน มีหลากหลายในส่วนที่แบ่งเป็น 7 แบบนั้น เด็กได้รับประทานอาหารยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งโรงเรียน ส่วน 6 รูปแบบเน้นขจัดความอดอยากและหิวโหยของนักเรียนเท่านั้น และ 4 รูปแบบสุดท้าย มีการจัดโดยเน้นคุณภาพของอาหารครบถ้วน จัดได้หลายรูปแบบตามสภาพความเหมาะสม ของ

เศรษฐกิจของท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีสภาพปัญหาแตกต่างกันตามขนาดของโรงเรียน และอยู่ห่างไกลกันดาร บางพื้นที่มีสภาพน้ำท่วมหลายอำเภอผู้ปกครองนักเรียนมีฐานะยากจน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา

3.2 ด้านอาคารสถานที่

ตามหลักการเกษตรพอเพียง ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประสงค์จะให้เกษตรกรพออยู่พอกิน พระองค์ทรงพระราชวินิจฉัย ค้นคว้า สืบหาข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำที่ดิน เพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในพื้นที่ของตนเองโดยตั้งเป็นทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางการพัฒนาการเกษตร แบบพึ่งตนเอง โดยผสมผสานทั้งพืช สัตว์ และประมง ให้มีความหลากหลาย นานาพันธุ์ บนเส้นทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน (วิทยา อธิปอนันต์. 2542 : 1 – 10) โดยแบ่งหลักการทฤษฎีใหม่ออกเป็น 3 ขั้นตอน

ทฤษฎีใหม่ : ขั้นที่ 1 การผลิตเป็นการผลิตให้พึ่งตนเองได้ ด้วยวิธีง่ายๆ ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลังไม่อดอยาก

1. รูปแบบการทำเกษตร
2. รูปแบบการเลี้ยงสัตว์
3. รูปแบบการเพาะปลูกพืชหลายๆ ชนิดในลักษณะผสมผสาน
4. มีแหล่งน้ำสามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง

สรุปได้ว่า จากทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1 โรงเรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในโครงการอาหารกลางวัน โดยผู้บริหารโรงเรียน กรรมการโรงเรียน ชุมชนร่วมกันวางแผน จัดแบ่งพื้นที่บางส่วนให้มีสถานที่เพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ และมีแหล่งน้ำไว้ใช้ จะทำให้โครงการอาหารกลางวันสามารถดำเนินการได้ครบวงจร พึ่งตนเองได้

ทฤษฎีใหม่ : ขั้นที่ 2 เกษตรกรรวมพลังกันในรูปแบบกลุ่ม หรือ สหกรณ์

1. การผลิต
2. การตลาด
3. การเป็นอยู่
4. สวัสดิการ
5. การศึกษา
6. สังคมและศาสนา

เพื่อให้พอมีพอกินมิใช่ ช่วยให้ชุมชนและสังคมดีขึ้นไปพร้อมๆ กันสรุปได้ว่าสามารถนำทฤษฎีขั้นที่ 2 มาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนได้ โดยให้ครู นักเรียน และชุมชนช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้เกิดความสามัคคี ร่วมกันผลิตและจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรที่สร้างขึ้นสามารถดำเนินธุรกิจร่วมกันเกิดการเรียนรู้แหล่งผลิต ช่วยลดค่าขนส่ง เพิ่มอำนาจการต่อรองราคาในการจำหน่ายพืชผลทางการเกษตร

ทฤษฎีใหม่ : ขั้นที่ 3 รวมค้าขายสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนในขั้นตอนที่ 2 เมื่อองค์กรรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ เกิดความเข้มแข็งสามารถช่วยตนเองได้ ในขั้นตอนที่ 3 เริ่มติดต่อค้าขายกับบุคคลภายนอก โดยร่วมมือกับแหล่งเงินทุน หรือ แหล่งพลังงานอื่นๆ โดยมีหน้าที่แบ่งความรับผิดชอบตามความถนัด เช่น หน่วยการลงทุน หน่วยการผลิต หน่วยการติดต่อหาตลาด หน่วยการจัดการ หน่วยการขนส่ง หน่วยจำหน่าย เป็นต้น

ในส่วนนี้จะดำเนินการขึ้นธุรกิจเหมือนบริษัท ทำงานเป็นทีม ประสานงานร่วมกัน

สรุปได้ว่า จากทฤษฎีขั้นที่ 3 โรงเรียนนำมาประยุกต์ใช้ได้ดังนี้

ด้านการผลิต เมื่อนักเรียนร่วมกันสร้างผลผลิตได้มากพอที่จะให้โครงการอาหารกลางวันประกอบอาหารเพียงพอแล้ว ในส่วนที่เหลือควรนำไปจำหน่าย มีการจัดการเป็นระบบ การขนส่งผลผลิตมีการประสานงานกับหน่วยงาน และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่นทราบ

จากหลักทฤษฎีทั้ง 3 โรงเรียนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในโครงการอาหารกลางวันตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในส่วนของด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนควรเตรียมการไว้ 3 ด้าน คือ

1. โรงอาหาร เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีสถานที่นั่งรับประทานอาหารอย่างเพียงพอ มีความเป็นระเบียบ สะอาด มีโต๊ะ เก้าอี้ มีอากาศถ่ายเทได้ดี
2. อาคารประกอบอาหาร จะต้องประกอบด้วยที่ประกอบอาหาร ที่เตรียมอาหาร หน่วยล้าง ที่เก็บภาชนะ อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ และภาชนะบรรจุการถนอมอาหาร รวมทั้งแหล่งกำจัดขยะสิ่งปฏิกูล บ่อบำบัดน้ำเสีย และบ่อขจัดไขมัน มีที่ระบายน้ำเสีย ไม่เป็นมลภาวะต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
3. พื้นที่การเกษตรโรงเรียนจะต้องเตรียมพื้นที่สำหรับการเกษตรตามความเหมาะสม

กล่าวโดยสรุป โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสภาพปัญหาในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ อาคารประกอบ และพื้นที่การเกษตรบางส่วนยังไม่พร้อมในการจัด จึงเป็นอุปสรรคต่อการจัดโครงการอาหารกลางวัน ให้ทั่วถึงครอบคลุมและมีมาตรฐานทัดเทียมกัน

สวาท พลายแก้ว (2543 : บทสัมภาษณ์) ผู้อำนวยการโรงเรียนประตูลี้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ ขนาดใหญ่มาก มีนักเรียนจำนวน 2,303 คน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันไว้ดังนี้

1. แนวนโยบายการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนเห็นสมควรที่จะส่งเสริมสนับสนุน ให้นักเรียนมีอาหารกลางวันรับประทาน ครบ 5 หมู่ ตามหลักโภชนาการ และทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันทุกวัน ให้การช่วยเหลือดูแลนักเรียนที่ขาดแคลนโดยให้ครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ

2. ด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ได้จัดบริการนักเรียน โดยเก็บค่าอาหารเป็นรายเดือน รายเทอม จากผู้ปกครองนักเรียน และให้นักเรียนรับประทานอาหารเป็นชุด ซึ่งประกอบไปด้วย ข้าว อาหารคาว หวาน ครบชุด มีบริการอาหารเสริมจากบุคคลภายนอก ได้แก่ น้ำผลไม้ และไอศกรีม

ปัญหาในโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหาร ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวัน ต้องตรวจสอบคุณภาพ จำนวน ปริมาณอาหารสด และอาหารแห้ง จากร้านค้าผู้ส่งของอย่างใกล้ชิด

3. ด้านอาคารสถานที่ มีอาคารเอนกประสงค์ ขนาดใหญ่ โดยจัดนักเรียนผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนไปรับประทานอาหารเป็นสายชั้น

4. ด้านงบประมาณ ควรเพิ่มจากงบประมาณที่ทางราชการกำหนดให้ เพราะมีเด็กที่ขาดแคลน จำนวนมาก เนื่องจากผู้ปกครองประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ว่างงาน มีรายได้ไม่เพียงพอ ที่จะนำมาชำระค่าอาหารให้บุตรหลาน

5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรเอกชนกรรมการโรงเรียน มาสนับสนุนในบางโอกาส ผู้ปกครองให้ความสนใจ แต่ไม่มีเวลาเข้ามาช่วยมากนัก เพราะมีภารกิจการทำงาน

สมบัติ พันธุ์เทียน (2543 : บทสัมภาษณ์) ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระขาว สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางบาล สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียน จำนวน 640 คน ครูอาจารย์ จำนวน 31 คน ได้ดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน ดังนี้

1. โรงเรียนจัดให้บุคคลภายนอก เข้ามาจำหน่ายอาหารในราคาจวนละ

5 – 8 บาท

2. จัดให้ครูเวร บริการอาหารกลางวัน ดูแลการรับประทานอาหารของนักเรียน

3. หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ดูแลควบคุมคุณภาพอาหารของผู้จำหน่าย

และดูแล

4. ด้านความสะอาดภาชนะ การป้องกันไม่ให้แมลงวันตอม และความสะอาด บริเวณโรงอาหาร

5. โรงเรียนเข้าร่วมโครงการ เกษตรทฤษฎีใหม่ เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2542 โดยดำเนินการในพื้นที่จำนวน 3 ไร่ ดังนี้

- ปลูกผักปลอดสารพิษในเนื้อที่ 200 ตารางวา
- เลี้ยงเป็ดพันธุ์บาบิล จำนวน 74 ตัว
- สร้างโรงเรือนเลี้ยงเป็ด โรงเรือนละ 4 ตารางเมตร
- จัดทำกระบะเพาะชำพันธุ์พืช
- ขุดบ่อเลี้ยงปลาตก และปลานิล

1. โรงเรียนได้รับการช่วยเหลือ สนับสนุนจากหน่วยราชการและองค์กรเอกชน โดยมี นายณรงค์ นงนุช ครูสอนวิชาเกษตรกรรม เป็นผู้ประสานงานกับเกษตรอำเภอ สาธารณสุข อำเภอ และประมงอำเภอ มาให้คำแนะนำช่วยเหลือ

ผู้อำนวยการโรงเรียนได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า โรงเรียนมีโครงการที่จะสนับสนุนให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ในด้านการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ชุมชน และผู้ปกครองให้การสนับสนุนจึงมีโครงการที่จะเลี้ยงไก่ไข่ ปลูกไม้ยืนต้น ไม้ผล และพืชผักสวนครัวสลับหมุนเวียน และจะได้นำผลผลิต มาเพื่อให้นักเรียนรับประทานอาหารกลางวัน และมีรายได้เพิ่มขึ้นต่อไป

เสวก ชูวงศ์ (2543 : บทสัมภาษณ์) ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดม่วงหวาน สำนักงานการศึกษาอำเภอบางบาล เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส มีนักเรียนจำนวน 542 คน มีวิธีดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน ดังนี้

1. ในส่วนของนักเรียนชั้นอนุบาล จัดให้นักเรียนรับประทานอาหารฟรี ตลอดปี จำนวน 102 คน

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดให้บุคคลภายนอกนำอาหารมาจำหน่าย โดยโรงเรียนมีมาตรการ ควบคุมการจำหน่ายอาหาร เช่น ไม่มีน้ำอัดลมจำหน่าย จัดจำหน่ายเฉพาะขนมไทยและน้ำผลไม้เท่านั้นจัดอาหารประเภทจานเดียวจำหน่ายจานละ 5 -10 บาท

3. โรงเรียนมีการทำเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โดยจัดกระทำ ดังนี้ ในระดับระดับนักเรียนมัธยม ให้มีการปลูกพืชผักสวนครัว มีการเลี้ยงปลาหมอไทย ในบ่อซีเมนต์ การเลี้ยงปลาแรด โรงเรียนได้ เข้าร่วมโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ได้รับรางวัล คิวเช จากองคมนตรีและเป็นโรงเรียนดีเด่นระดับจังหวัดที่ทำการเกษตรในระดับประถมศึกษา

4. โรงเรียนได้รับการช่วยเหลือจากชุมชนในท้องถิ่นอย่างดี โดยผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนในการช่วยสร้างบ่อเลี้ยงปลา และมาให้คำแนะนำในการเลี้ยงปลา ให้การช่วยเหลือในเรื่องพันธุ์พืช

ผู้บริหารเป็นคนในพื้นที่ ประชาชน ให้การนับถือ และให้การนับถือ และได้ช่วยกันสนับสนุนงบประมาณ โดยบริจาคเงินสร้างห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น ห้องปฏิบัติการกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ห้องสมุด ห้องเก็บเครื่องมือการเกษตร เป็นต้น

วันชัย สุขสมสิน (2543 : บทสัมภาษณ์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ บางไทรสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ดูแลรับผิดชอบโรงเรียนในสังกัด ให้จัดทำโครงการอาหารกลางวันหลายรูปแบบ ในโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่สามารถบริหารจัดการอาหารกลางวันเต็มรูปแบบได้ จะเน้นให้นักเรียนนำอาหารจากบ้านมารับประทานที่โรงเรียน และในส่วนของการใช้บุคลากรในโรงเรียน จะให้มีส่วนน้อยลง บางโรงเรียนจ้างคนงานเป็นรายวันมาประกอบอาหาร ส่วนบางโรงเรียนที่ชุมชนสนับสนุน จะเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียน ช่วยประกอบอาหาร ช่วยดำเนินงานงบประมาณ ซึ่งทางราชการให้มาไม่เพียงพอ บางแห่งเจ้าอาวาสให้การช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน

หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอบางไทร ได้กล่าวเพิ่มเติม ถึงการที่ร้านค้าเข้ามาขาย หรือจำหน่ายในโรงเรียน ให้ผู้บริหารควบคุมคุณภาพ และดูแลด้านความสะอาดเป็นพิเศษ ส่วนในด้านการเกษตร เน้นให้โรงเรียนได้จัดกระทำอย่างจริงจัง เช่น

1. โรงเรียนวัดป่าคา ได้จัดทำเกษตรไร่นาสวนผสม มีการเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ ชุมชนให้การช่วยเหลือสนับสนุนอย่างดี
2. โรงเรียนศรีบางไทร ได้ดำเนินการส่งเสริมให้นักเรียนมีการเลี้ยงปลาตู้ในอ่างซีเมนต์ และสามารถนำผลผลิตไปจำหน่ายเป็นรายได้เสริมแก่นักเรียน
3. โรงเรียนวัดช้างเหล็ก มีการปลูกพืชผักสวนครัว มีการปลูกกล้วย สามารถนำผลผลิตมาแปรรูปการถนอมอาหาร จัดจำหน่ายทำให้นักเรียนมีรายได้เพิ่มขึ้น นักเรียนมีรายได้เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอบางไทรได้ให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมถึงปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน ดังนี้

1. ในโรงเรียนที่ทำการเกษตร จะประสบภาวะน้ำท่วมปีละ 2 ครั้ง ทำให้ไม่สามารถทำกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง
2. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการเกษตร ถึงแม้จะมีเจ้าหน้าที่เกษตรให้คำแนะนำ แต่ไม่สามารถอยู่ใกล้ชิด ดูแลนักเรียนได้
3. ชุมชนให้ความสนใจ และสนับสนุนน้อยลง

นิติพงษ์ อ่อนแก้ว (2543 : บทสัมภาษณ์) ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วัดบ้านสร้าง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางปะอิน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส มีนักเรียน จำนวน 630 คน ได้ให้ความเห็นในด้านการจัดโครงการอาหารกลางวันไว้ ดังนี้

1. โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง และมีส่วนร่วมในการประกอบอาหาร
2. ได้จ้างบุคคลภายนอกมาดำเนินการจำหน่ายอาหารเสริม เช่น น้ำผลไม้
3. จัดให้มีการเรียนการสอน ในวิชากลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ (อาหาร)
4. ได้ปฏิบัติจริง โดยเฉพาะนักเรียนมัธยมศึกษา ได้ทำการเลี้ยงสัตว์ ทำปุ๋ยหมัก
5. โรงเรียนได้รับการช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด มาช่วยดำเนินการโครงการเกษตร เพื่ออาหารกลางวันเกิดพระเกียรติ
6. โรงเรียนได้รับการช่วยเหลือจากสำนักงานเกษตรอำเภอบางปะอิน
7. โรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุน จากองค์กรเอกชน เช่น นำข้าวสารมามอบให้กับโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน
9. โรงเรียนมีอาคารสถานที่เพียงพอในการรับประทานอาหารกลางวันของนักเรียน

3.3 ด้านงบประมาณโครงการอาหารกลางวัน

การบริหารงานจะเกิดขึ้นได้ ย่อมต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญ 4 อย่าง คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการ หากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดใน 4 อย่าง การบริหารงานจะเกิดขึ้นไม่ได้ ฉะนั้น เงินจึงเปรียบได้กับโลหิตที่หล่อเลี้ยงความเจริญก้าวหน้าของการบริหารงานองค์การจะเจริญเกิดจากสมรรถภาพในการใช้จ่ายเงินของผู้บริหารโรงเรียน (ประชุม รอดประเสริฐ . 2529)

สำหรับการบริหารการเงินในโครงการอาหารกลางวันมีวิธีการบริหารหลายรูปแบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหาร และคณะกรรมการบริหารโครงการอาหารกลางวัน จะร่วมกันวางแผนเตรียมการไว้ เช่น

เกรียงศักดิ์ ยุทธโยธา (2528 : 61 - 63) ได้เสนอแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้โครงการอาหารกลางวันประสบความสำเร็จ ดังนี้ คือ

1. โรงเรียนควรได้มีการเตรียมการหาเงินทุนสำหรับการจัด โครงการอาหารกลางวันไว้ล่วงหน้าก่อนเริ่มดำเนินการ เพื่อใช้เป็นทุนในการจัดเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ นอกเหนือจากเงินงบประมาณจากทางราชการ
2. การใช้เงินทุนหมุนเวียนเพื่อนำไปใช้เป็นทุนในโครงการอาหารกลางวัน ควรจัดให้เป็นระบบ ไม่ควรนำเงินหมุนเวียนมาเกี่ยวข้องกับกำไร หรือขาดทุนจากการบริการอาหารกลางวัน

3. การเก็บค่าบริการอาหารกลางวัน ควรให้เจ้าหน้าที่โครงการอาหารกลางวัน เป็นผู้จำหน่ายบัตรคูปองแทนการซื้อด้วยเงินสด

4. การเก็บรักษาเงินหรือผลประโยชน์ของโครงการอาหารกลางวัน ควรจัดเก็บไว้ในที่ปลอดภัย เป็นระบบ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อโครงการ ควรนำเงินไปฝากธนาคารกรุงไทย

5. การจัดทำเอกสารทางการเงิน ในโครงการอาหารกลางวัน เช่น สมุดเงิน ทะเบียนคุมเงิน ทะเบียนคุมเอกสารแทนตัวเงิน รายงานเงินคงเหลือ งบหน้าใบสำคัญจ่าย ใบสำคัญรับเงิน และหนังสือขออนุมัติเบิกจ่าย เป็นต้น ควรจัดทำให้ถูกต้องตามระเบียบราชการ ชัดเจน เป็นปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 64 – 66) ได้กำหนด การใช้จ่ายเงินในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. เงินงบประมาณ จัดสรรงบประมาณจำนวนหนึ่งให้กับโรงเรียนประถมศึกษา จากหมวดรายจ่ายอื่น โดยให้โรงเรียนใช้จ่ายในลักษณะค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ ในโครงการอาหารกลางวัน เพื่อจัดซื้อวัสดุงานครัว วัสดุงานเกษตร และวัสดุบริโภค (เงินทุนหมุนเวียน) โดยถัวจ่ายกันได้ทุกรายการ เพิ่มเติมค่ารายหัว 5 บาท เด็กขาดแคลน (เงินอุดหนุนอาหารกลางวัน)

วัสดุงานครัวและวัสดุงานเกษตร โรงเรียนส่วนใหญ่มีอยู่บ้าง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดสรรงบประมาณตามโครงการ จัดหาสื่อการเรียนการสอนตาม หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 และวัสดุการศึกษาให้ทุกปี โรงเรียนใด มีวัสดุดังกล่าวที่จัดซื้อจากงบประมาณส่วนนี้อยู่ ก็อาจใช้งบประมาณจากโครงการอาหารกลางวัน จัดซื้อเพิ่มเติมอีกเพียงเล็กน้อยเท่าที่จำเป็น เพื่อจะได้นำเงินส่วนที่เหลือไปเป็นค่าใช้จ่ายประเภท วัสดุบริโภค (เงินทุนหมุนเวียน) ได้มากยิ่งขึ้น

2. เงินบริจาค หมายถึง เงินซึ่งส่วนราชการรับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ นอกเหนือจากงบประมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

3. เงินรายได้ หมายถึง เงินรายได้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันหรือกิจกรรมอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อหาทุนสมทบโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ รายได้จากกิจกรรม เช่น เงินรายได้ที่ได้จากการจำหน่ายอาหาร เงินจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร เพื่ออาหารกลางวัน รายได้อื่น ๆ ที่ได้รับในโครงการอาหารกลางวัน เช่น เงินบริจาค ดอกเบี้ยจากเงินฝากธนาคาร

สรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณมีความจำเป็นในโครงการอาหารกลางวัน ตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง จะต้องมีการดูแลการเงินซึ่งเกิดจากรายได้ในการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของโรงเรียน ในระยะตอนต้นจำต้องพึ่งภาครัฐบ้าง แต่ถ้าบริหารให้มีรายได้หมุนเวียน จะพึ่งตนได้ ในขณะที่บจากภาครัฐให้เท่าเดิม สินค้าทั้งอาหารสด -แห้งมีราคาสูงขึ้น โครงการอาหารกลางวันบางโรงเรียน ขาดทุน หรือหมดทุนไปก็ได้ จึงควรมาส่งเสริมตามแนวพระราชดำริ จะมีเงินทุนอีกทั้งยังให้เด็กที่ขยัน มีรายได้เสริมในขณะที่ศึกษาอยู่อีกด้วย

3.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนกับชุมชนควรมีความเข้าใจและร่วมมือกันโดยทางผู้บริหารโรงเรียนจัดการประชุมร่วมกับผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการบริหารโครงการอาหารกลางวัน เพื่อชี้แจงให้ทุกฝ่ายได้รับทราบและขอความร่วมมือจากบุคคลต่าง ๆ ให้ช่วยสนับสนุน หรือปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนให้โครงการอาหารกลางวันดำเนินไปโดยราบรื่น อาจขอสนับสนุนจากบุคคลอาชีพกลุ่มต่าง ๆ สนับสนุนด้านทุน วัสดุการคลัง วัสดุการเกษตร วัตถุดิบ และแรงงานในการประกอบอาหารกลางวัน

โรงเรียนควรร่วมมือกับชุมชน เพื่อช่วยให้การบริการโครงการอาหารกลางวันประสบความสำเร็จตามทัศนะของ แคมป์เบลล์ และคนอื่น ๆ (สมบุรณ์ แก้วมาก . 2533 ; อ้างอิงมาจาก Campbell and others . 1977 : 155) สรุปว่าภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนมีห้าประการ คือ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานหลักสูตรและการสอน งานบริหารบุคคล งานอาคารสถานที่ และงานธุรการการเงิน สุพิชญา ธีรกุล (2522 : 54 – 59) ได้ให้ข้อเสนอแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ไว้ดังนี้ คือ

1. ศึกษาชุมชนโดยละเอียด เช่น โครงสร้าง วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สภาพทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร ความต้องการ รวมทั้งทัศนคติและความเชื่อต่าง ๆ
2. จัดรายการประชาสัมพันธ์ต่อชุมชน เช่น แพร่กิจกรรมของโรงเรียน ทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น จัดทำข่าวสารออกหนังสือให้ชุมชนทราบ
3. ออกเยี่ยมชุมชน โดยคณะครูในโรงเรียน
4. จัดให้มีกรรมการโรงเรียนของชุมชน
5. จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ ดังนี้
 - 5.1 กิจกรรมที่นำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน เช่น การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ การจัดสัปดาห์แห่งการศึกษา การจัดงานประจำปีของโรงเรียน
 - 5.2 กิจกรรมที่นำโรงเรียนออกสู่ชุมชน เช่น การจัดทัศนศึกษาภายในชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

5.3 กิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น อนามัย เกษตรกรรม
ฝ่ายปกครอง

6. ให้บริการชุมชน เช่น เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้สถานที่ของโรงเรียน
เครื่องใช้ต่าง ๆ โต๊ะ เก้าอี้ และคณะครู ภารโรง ของโรงเรียน

สำหรับแนวทางปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
(2528 : 16) ได้กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติตามภารกิจในงาน 6 งาน คือ งานวิชาการ
งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความ
สัมพันธ์ระหว่างชุมชน

ดังนั้น สรุปว่า การร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญมาก
โครงการอาหารกลางวันจะบรรลุจุดมุ่งหมาย ต้องได้รับความร่วมมือ จากบุคลากรในชุมชน
และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาล และเอกชน ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร
เจ้าหน้าที่ กรมพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ปกครองนักเรียน กำนันผู้ใหญ่บ้าน
กลุ่มอาสาสมัครกลุ่มแม่บ้านสมาคม ชมรม บริษัท และห้างร้านเอกชน ฯลฯ บุคลากรเหล่านี้
ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่งเสริมสนับสนุน ให้การจัดโครงการ
อาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ประสบผลสำเร็จได้

4 ประเภทของโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวัน

โรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีทั้งสิ้น 31,435 โรงเรียน
เพื่อความสะดวกในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนทางด้านเงินทุนจัดโครงการอาหารกลางวัน
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : ไม่มีเลขหน้า) แบ่งโรงเรียนเป็น 3
ประเภท คือ

1. โรงเรียนที่ผู้ปกครองนักเรียนไม่มีปัญหาเรื่องค่าอาหารกลางวัน โรงเรียนอยู่ในเมือง
เมืองชุมชนหนาแน่น มีพื้นที่จำกัด มีนักเรียนมาก ไม่ขาดแคลนอาหาร แต่การจัดการเรียน
การสอนให้นักเรียนปฏิบัติงานเกษตรและงานบ้านไม่สามารถบรรลุตามกิจกรรมการเรียน
การสอน เพราะขาดพื้นที่ทำการเกษตรกรรม

2. โรงเรียนประเภทที่ 2 คือ โรงเรียนอยู่ในชุมชนใหญ่พอสมควรได้รับการสนับสนุน
ด้านเงินทุน วิชาการ การกำกับติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด จัดกิจกรรมอาชีพพื้นฐาน
เช่น เลี้ยงเปิด ไก่ สุกร ปลา ปลูกพืชผักต่าง ๆ และใช้ผลผลิตจากการเรียนงานเกษตร
ประกอบอาหารเพื่อลดต้นทุน

3. โรงเรียนประเภทที่ 3 คือ โรงเรียนที่สภาพธรรมชาติไม่เอื้ออำนวยต่อการเกษตร เช่น ดินไม่ดี ที่ดินไม่มี นักเรียนไม่มีเงินซื้ออาหาร งบประมาณที่ได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเพียงเล็กน้อย นักเรียนต้องอดอาหาร และมีนักเรียนอยู่ไม่น้อยที่ไม่ได้รับประทานอาหารเข้ามาจากบ้าน

สรุปโดยรวม โรงเรียนต่าง ๆ จะต้องหาทางดำเนินงาน เช่น ไม่มีพื้นที่ทำการเกษตร ก็อาจดำเนินการปลูกพืชแบบลอยฟ้า หรือในกระถาง (ปลูกผักในมุ้งปลอดสารพิษ) เป็นต้น หรือให้นักเรียนไปทำการเกษตรที่บ้านเป็นงานสวนครัว เลี้ยงสัตว์ร่วมกับผู้ปกครอง ส่วนโรงเรียนที่มีเนื้อที่เพียงพอ สามารถดำเนินการแบบครบวงจร ปลูกผักผลไม้ เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ โรงเรียนประเภทที่ 3 ธรรมชาติไม่เอื้ออำนวยต่อการเกษตร ควรส่งเสริมอาชีพด้านอื่น ๆ ที่มีในท้องถิ่นทดแทน เพื่อให้นักเรียนที่ยากจนจะได้มีอาหารกลางวันรับประทานครบถ้วนไม่ต้องอดอาหารอีกต่อไป

การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น มีการดำเนินการในโรงเรียน 2 ประเภท ซึ่งแต่ละประเภทโรงเรียน จัดตามแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยให้นักเรียนมีอาหารกลางวันรับประทานอิ่มทุกคนทุกวัน ดังนี้

1. **โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี** สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีจำนวนทั้งหมด 302 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาวิจัย จำนวน 147 โรงเรียนได้จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 3 ขวบ ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีโรงเรียน 3 ขนาดคือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 มีการจัดหลายหลายรูปแบบ รูปแบบที่นิยมจัดในโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งมีจำนวนนักเรียนมาก มีงบประมาณสนับสนุน มีบุคลากร ให้การช่วยเหลือจะจัดในรูปแบบอาหารเป็นชุด โดยโรงเรียนดำเนินการจัด ให้มีหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและ คณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันรับผิดชอบ ในส่วนของผู้ประกอบอาหาร จัดจ้างคนงานรายเดือน มาประกอบอาหารให้กับนักเรียน มีอาหารเสริมบางส่วน โดยประมวลจากบุคคลภายนอก และโรงเรียนควบคุมคุณภาพ ความสะอาด มีอาคารเอนกประสงค์เพียงพอในการที่จะให้นักเรียนหมุนเวียนมารับประทานอาหารกลางวัน มีพื้นที่ทางการเกษตรบางส่วน โดยให้นักเรียนได้เรียนวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ(เกษตร) ปลูกพืชผักสวนครัว และไม้ดอกไม้ประดับในกระถาง โรงเรียนขนาดกลางได้ดำเนินการจัดโครงการอาหารกลางวัน ในรูปแบบอาหารจานเดียวและอาหารเป็นชุดสลับกัน โรงเรียนมีบุคลากรไม่เพียงพอ มักนิยมจัดให้บุคคลภายนอกเข้ามาประมวล จำหน่ายอาหารให้กับนักเรียนในราคาถูก ย่อมเยา สำหรับพื้นที่ทางการเกษตรในโรงเรียนบางแห่งมีพื้นที่ในการเกษตรเพียงพอ และมีครูเกษตรที่จะสอนให้นักเรียนได้ปฏิบัติการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์อย่างจริงจัง ได้รับการช่วยเหลือ

จากองค์กรเอกชนและชุมชนในท้องถิ่น โรงเรียนขนาดเล็ก ได้ดำเนินการจัดโครงการอาหารกลางวันหลายรูปแบบ เนื่องจากขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ และการช่วยเหลือจากผู้ปกครอง นิยมจัดให้เด็กนำอาหารจากบ้านมารับประทานที่โรงเรียน จัดอาหารกลางวันแบบจานเดียว โดยมีผู้ปกครองเข้ามามีส่วนช่วยเหลือการประกอบอาหาร มีพื้นที่ทำการเกษตรเพียงพอ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะขาดบุคลากรด้านการเกษตรมาช่วยเหลือ โรงเรียนบางแห่งประสบภาวะน้ำท่วมปีละ 2 ครั้ง โรงเรียนบางแห่งอยู่ในเขตอุตสาหกรรม บางแห่งอยู่ในเขตชุมชนแออัด

สรุปได้ว่า การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี ส่วนใหญ่จัดให้นักเรียนได้รับประทานอาหารครบถ้วนทุกคน ตามรูปแบบต่าง ๆ ตามสภาพและขนาดของโรงเรียน ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีปัญหาด้านบุคลากร นักเรียนอยู่ในระดับ ประถมศึกษาปีที่ 1 – ประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่สามารถที่จะทำการเกษตรได้ผลดีเท่าที่ควร

2. โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวนทั้งหมด 105 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาวิจัย จำนวน 49 โรงเรียน ได้จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 3 ขวบ ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่มีการจัดโครงการอาหารกลางวันหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบอาหารจานเดียว รูปแบบอาหารเป็นชุด และรูปแบบอาหารแบบเพิ่มเติม โรงเรียนขยายโอกาสจะมีอาคารสถานที่ ที่ได้รับงบประมาณเพิ่มเติมพิเศษ มีอาคารเอนกประสงค์ ที่ใช้เป็นสถานที่รับประทานอาหาร และโรงฝึกงาน ซึ่งการจัดการศึกษา ให้กับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส โดยมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มีพื้นที่ทำการเกษตร โดยแบ่งนักเรียนที่สนใจให้ได้เรียนตามความต้องการ เช่น มีการปลูกพืชผักสวนครัวปลอดสารพิษ มีการเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ดพันธุ์บาบิลี เลี้ยงปลาดุกในบ่อซีเมนต์ มีการเพาะเห็ดฟาง การจัดทำปุ๋ยหมัก มีการปลูกผลไม้ เช่น กล้วยน้ำหว่า และสามารถนำมาแปรรูปถนอมอาหารเพื่อการจำหน่าย เป็นรายได้เสริมให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้เป็นอย่างดี โรงเรียนขยายโอกาสหลายโรงเรียน นักเรียนสามารถประกอบวิชาชีพด้านการเกษตรในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

5 งานวิจัยภายในประเทศ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน จากการศึกษาค้นคว้า ผลงานที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีดังนี้

อุดมศิลป์ ศรีสมุทร (2521 : 134) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีเด็กยากจนเป็นจำนวนมาก ผู้ปกครองมีรายได้ค่อนข้างต่ำ โรงเรียนมีความพร้อมในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ขาดบุคลากรในการจัดหา อุปกรณ์และเครื่องมือในการประกอบอาหารไม่เพียงพอ เงินทุนมีน้อย ขาดแคลนสถานที่ โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีโรงอาหารมีเพียงร้อยละ 46.94 เท่านั้น ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 13.27 ไม่เห็นด้วยกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนและต้องการให้มีการเพิ่มหรือจัดสรร อัตรากำลังครูให้เพียงพอที่โรงเรียนพอจะสามารถจัดโครงการอาหารกลางวันได้ โดยไม่เป็นภาระ ของโรงเรียนมากเกินไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525 : 35) ได้ทำการวิจัย ประเมินการจัดโครงการอาหารกลางวันในปี พ.ศ. 2524 มีจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบว่าการ ดำเนินงานตามโครงการบรรลุถึงจุดมุ่งหมายหรือไม่ เป็นการประมวลปัญหาในการดำเนินงาน และประมวลความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาวิธีการป้องกัน แก้ปัญหา และปรับปรุงโครงการ ต่อไปผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนร้อยละ 79 เห็นว่า โครงการช่วยให้นักเรียนที่ขาดแคลน มีอาหารกลางวันที่ถูกหลักโภชนาการรับประทานอาหารในราคาถูกร้อยละ 92 เห็นว่าคุณภาพ ของอาหารที่โรงเรียนจัด ดีกว่าคุณภาพของอาหารที่เด็กกลับไปรับประทานที่บ้าน หรือที่เด็ก ซื้อรับประทานเอง ร้อยละ 59 เห็นว่าโครงการมีผลทำให้สุขภาพของนักเรียนดีขึ้น ร้อยละ 74 เห็นว่าโครงการช่วยลดอัตราการขาดเรียนของนักเรียน ส่วนการช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน ยังช่วยได้น้อยมาก เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณการให้นักเรียนรับประทานอาหารฟรี โดยให้ทำงานแลกเปลี่ยนมีนักเรียนจำนวนมากไม่ยอมรับความช่วยเหลือ เพราะความอายปัญหา ปัญหาในการดำเนินโครงการ 3 อันดับแรก คือ โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับ รับประทานอาหาร ไม่เพียงพอ อาหารดิบ ราคาแพง และขาดที่เก็บภาชนะ ส่วนข้อเสนอแนะในการปรับปรุง โครงการ ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือจากชุมชน และรัฐบาลอาจช่วยเหลือโดย การกำหนดหลักเกณฑ์ให้จ่ายเงินสนับสนุน เป็นช่วง ๆ เพื่อแก้ปัญหาทุนหมุนเวียนลดลงไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525 : 35 - 38) เป็นเรื่อง การประเมินโครงการอาหารกลางวัน พ.ศ. 2532 เสนอว่าการจัดดำเนินโครงการทำโดยแต่งตั้งคณะกรรมการเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนร้อยละ 83 ทำอาหารทุกวัน รูปแบบการจัดเป็น อาหารจานเดียวมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การจัดกับข้าว และของหวาน มีโรงเรียนร้อยละ 29 เท่านั้น ที่มีโครงการเกษตรสนับสนุนตลอดปี และร้อยละ 34 ช่วยได้บางฤดูกาล ปัญหาใน การดำเนินโครงการ ได้แก่ อาหารดิบราคาแพงมาก บุคลากรไม่เพียงพอ โดยเฉพาะขาดครู ทางด้านคหกรรมศาสตร์ และเกษตรศาสตร์ผู้ปกครองยากจนไม่มีเงินให้บุตรหลานมาซื้ออาหารและ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ เพราะไม่เห็นประโยชน์ของโครงการคิดว่าทำให้เด็กเสียเวลาเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 11 – 19) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลการทดลองจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก” เสนอแนะว่า โรงเรียนส่วนมากจัดให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 ช่วยประกอบอาหารทำให้มีปัญหาในการเรียนการสอนด้านการเกษตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีผลผลิตทางเกษตรเพื่อโครงการอาหารกลางวัน น้ำที่ใช้ในการเกษตรของโรงเรียนใช้น้ำจากสระ บ่อ น้ำคลอง ซึ่งขาดแคลนน้ำบางฤดูกาล ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร จำนวนครูในโรงเรียนมีน้อย บางแห่งมีครูไม่ครบชั้นเรียน ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนมีปัญหาบ้างเล็กน้อย ด้านสถานที่โรงเรียน ส่วนมากขาดสถานที่ประกอบอาหารและโรงอาหาร

เพ็ญศรี ลักษณะงาม (2527 : 91 – 100) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในเขตการศึกษา 9 สรุปได้ดังนี้ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีโรงอาหารร้อยละ 59.52 ไม่มีโรงครัว ร้อยละ 73.50 และที่นึ่งรับประทานอาหารไม่เพียงพอร้อยละ 85.71 รูปแบบของการจัดอาหารกลางวันส่วนใหญ่จัดอาหารจานเดียว ในโรงเรียนขนาดเล็กจัดทำอาหาร โดยครูและนักเรียนจัดเป็นเวรให้นักเรียน หมุนเวียนกันทำร้อยละ 95.24 ความร่วมมือของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 48.08 ปัญหาในการดำเนินงานเรียงตามลำดับคือ ความล่าช้าของงบประมาณ ครูขาดความรู้และประสบการณ์ บุคลากรน้อยไม่เพียงพอ สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ โรงเรียนขนาดเล็กอยู่ห่างจากตลาดมากกว่า 2 กิโลเมตร ส่วนโรงเรียนมีพื้นที่ทำการเกษตรเพื่อการสอน ร้อยละ 53.33 โรงเรียนที่นำผลผลิตทางการเกษตร มาใช้เพื่อการประกอบอาหารกลางวัน ร้อยละ 78.00 ซึ่งไม่เพียงพอ ผู้รับผิดชอบโครงการผ่านการอบรมการจัดอาหารกลางวันมาแล้วร้อยละ 53.26 โรงเรียนส่วนมากร้อยละ 58.58 จัดบริการอาหารกลางวันให้นักเรียนทุกวัน โรงเรียนคาดว่าจะดำเนินการไปได้มากกว่า 5 ปี มีร้อยละ 36.75 โรงเรียนส่วนมากให้การช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน โดยการให้ทำงานช่วยโรงเรียนเพื่อแลกอาหารกลางวัน ร้อยละ 73.79

เพลินพิศ ทองดี (2528 : 98 – 102) ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิธีดำเนินงานและปัญหาในการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 5” ผลการวิจัยพบว่า ครูเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำโครงการ ปัญหาที่พบคือการขาดทุนเนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ยากจนไม่มีเงินซื้อ ผู้ปกครองและนักเรียนส่วนใหญ่ ยังไม่เข้าใจหลักโภชนาการ ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในโครงการ จัดทำโครงการเกษตร เพื่ออาหารกลางวัน ช่วยสนับสนุนโครงการตลอดจนเพิ่มความสำคัญกับชุมชนให้มากขึ้น

นวลสมร ณะสุนทร (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลหรือสุขาภิบาลร้อยละ ไม่มีโรงครัวและโรงอาหารโดยเฉพาะ น้ำดื่มมีปริมาณไม่เพียงพอ การจัดอาหารกลางวันของนักเรียนส่วนใหญ่ดำเนินงานโดยคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนมีครูและนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ โดยโรงเรียนจัดทำอาหารจำหน่ายให้นักเรียนในราคาถูก และให้นักเรียนนำอาหารจากบ้านมารับประทานร่วมกัน โรงเรียนในเขตฯ ร้อยละ 41.77 ใช้รูปแบบการจัดอาหารประสมโดยมีโรงเรียน ร้อยละ 71.50 สามารถจัดบริการได้ทุกวัน ส่วนโรงเรียนนอกเขตฯ ร้อยละ 55.08 ใช้รูปแบบการจัดอาหารเพิ่มเติมโดยมีโรงเรียนเพียงร้อยละ 34.77 ที่จัดบริการทุกวัน ส่วนการจัดบริการอาหารเสริมซึ่งได้แก่ นมถั่วเหลืองนั้นพบว่า มีโรงเรียนในเขตฯ และนอกเขตฯ ที่สามารถจัดบริการได้เพียงร้อยละ 64.56 และ 49.49 ตามลำดับโรงเรียนส่วนใหญ่ทั้งในและนอกเขตฯ ร้อยละ 77.54 มีนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวันถึงวันละ 10 – 30 คน ซึ่งทางโรงเรียนให้การช่วยเหลือโดยให้นักเรียนที่ขาดแคลน รับประทานอาหารของโรงเรียน โดยไม่ต้องเสียเงิน แต่ต้องช่วยทำงาน และขอแบ่งปันจากนักเรียนที่นำอาหารมาจากบ้าน โรงเรียนส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตร และได้จัดให้มีการเรียนเกษตรเพื่อนำผลผลิตมาใช้ในการประกอบอาหารกลางวัน แต่ผลผลิตที่ได้ช่วยโครงการอาหารกลางวันได้เพียงบางฤดูเท่านั้นทั้งนี้เนื่องจากขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูก และพื้นที่ ที่ทำการเกษตรมีสภาพไม่เหมาะสม งบประมาณที่ใช้ในการจัดโครงการอาหารกลางวันนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับเป็นเงินทุนหมุนเวียนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 86.41 จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ โครงการอาหารกลางวันเพื่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ได้รับความร่วมมือในระดับปานกลางเท่านั้น โดยโรงเรียนในเขตฯ ส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนทางการเงิน ส่วนโรงเรียนนอกเขตฯ จะได้รับความช่วยเหลือเป็นแรงงานเป็นครั้งคราว สำหรับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับแต่ไม่สม่ำเสมอ และยังมีโรงเรียนอีกถึงร้อยละ .15 ที่ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือเลย โรงเรียนส่วนใหญ่ได้จัดให้มีการติดตามและประเมินผล โดยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง เฝาระวังการเจริญเติบโต และแก่นักเรียน ที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์โดยทางโรงเรียนจัดอาหารเสริมเพิ่มเติมให้ และจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อให้คำแนะนำด้านต่าง ๆ

นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนทั้งสอง กลุ่ม มีความคิดเห็นเหมือนกันว่า ผลที่ได้รับจากการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนช่วยให้นักเรียนยากจนได้มีอาหารกลางวันรับประทานผู้บริหารโรงเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันทั้ง 4 ด้าน

คือ ด้านการจัดดำเนินงาน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณค่าใช้จ่าย และด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนทั้งสองกลุ่ม เกี่ยวกับปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในทุกด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมบูรณ์ ไกรคุ้ม (2531) ได้ทำการวิจัย เรื่องปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายได้ พบว่า ปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครู อาจารย์ที่รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนที่มีขนาดต่าง ๆ กัน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วีระชัย ศรีเมือง (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียน ประถมศึกษาที่ศึกษา ได้ดำเนินงานตามโครงการอาหารกลางวันสำเร็จผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการทุกประการ กล่าวคือ โรงเรียนได้ดำเนินโครงการอาหารกลางวัน โดยบูรณาการกับ กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ซึ่งมีกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่า และ ปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย โรงเรียนได้ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนอาหาร กลางวัน ได้สร้างสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร ได้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ การศึกษาแก่ชุมชนและได้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน ส่วนปัญหา ในการดำเนินงานของโครงการอาหารกลางวันนั้น ผลการวิจัย พบว่า มีปัญหา 3 ด้าน ที่ผู้ ให้สัมภาษณ์ระบุตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป คือ งบประมาณเพื่อดำเนินการไม่เพียงพอ แหล่งน้ำ เพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ และผู้ปกครองนักเรียนมีฐานะยากจน

ฤาเดช เกดิวิชัย (2532 : บทคัดย่อ) ดำเนินงานวิจัยเรื่อง “ การศึกษาการจัด โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด อุดรดิตถ์” พบว่า รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ตามโครงการรณรงค์จัดความอดอยากของ นักเรียนยากจนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ มีวิธีดำเนินการโดยให้กลุ่มแม่บ้าน ที่จัดตั้งขึ้น หมุนเวียนกันจัดทำอาหารให้นักเรียนรับประทานฟรีทุกคนและทุกวัน ซึ่งโรงเรียน นำมาประยุกต์ใช้มีหลาย รูปแบบตามความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน นับตั้งแต่จัดทำอาหาร ให้นักเรียนรับประทานเอง ทำขายบางส่วนพร้อมทั้งให้รับประทานฟรีบางส่วน ไปจนถึงทำเพื่อ ขายทั้งหมด

ส่วนปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันที่พบ คือ ด้านบุคลากร มีปัญหาขาดการสนับสนุนจากแม่บ้าน ขาดการเอาใจใส่ดูแลจากผู้บังคับบัญชา ขาดการเอาใจใส่ดูแลจากผู้บังคับบัญชา และขาดการเอาใจจริงเอาใจจากผู้ปฏิบัติด้านสถานที่โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยขาดโรงอาหาร โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากขาดโต๊ะสำหรับนั่งรับประทานอาหารและโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดที่ทำการเกษตรด้านงบประมาณและการเงิน มีปัญหาขาดเงินทุนหมุนเวียนในการซื้อวัตถุดิบประกอบอาหารประจำวัน และขาดเงินทุนที่จะซื้อวัสดุ เครื่องใช้ต่างๆ ด้านอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบอาหารและอุปกรณ์ใส่อาหารด้านนักเรียน นักเรียนไม่สามารถร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันได้ครบทุกขั้นตอน ด้านอื่นๆ มีปัญหาผลิตผลการเกษตรที่โรงเรียนได้ไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน

ผาสุก อุทัย (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการประเมินโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาบริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา จังหวัดปราจีนบุรี สรุปได้ว่ากระบวนการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนส่วนใหญ่ มีคณะกรรมการโครงการ มีการประชุมคณะครูเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน 1 – 5 ครั้งต่อปี แหล่งความรู้ เกี่ยวกับการจัดการและหลักการจัดอาหารกลางวัน ครูผู้รับผิดชอบโครงการศึกษาจากคู่มือชุดฝึกอบรมด้วยตนเองและมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการแก่ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แหล่งวัตถุดิบในการประกอบอาหารส่วนใหญ่ใช้ผลผลิตของโรงเรียนและชุมชน งานเกษตรของโรงเรียนที่จัดทำได้แก่ พืชผักสวนครัว ซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบอาหารมีเพียงพอบางฤดูกาล ระบบการเงินของโรงเรียนมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินในการประกอบอาหาร โรงเรียนส่วนใหญ่มีรูปแบบการจัดอาหารเพิ่มเติม โดยจัดทำทุกวัน และผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนส่วนใหญ่นักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติจริงได้อย่างสม่ำเสมอ สามารถบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันได้ครบ 7 ขั้นตอน ภาวะโภชนาการของนักเรียนดีขึ้นภายหลังจากดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าและถูกหลักโภชนาการ มีลักษณะนิสัยดี เช่น มารยาทในการรับประทานอาหาร ความสะอาด การทำงานเป็นกลุ่ม ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อ พฤติกรรมในการรับประทานอาหารของนักเรียนรู้จักแบ่งปันอาหารซึ่งกันและกัน โรงเรียนมีการให้ความรู้ด้านโภชนาการศึกษากับชุมชนโดยตรง

สมบูรณ์ แก้วมาก (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของ ผู้บริหารโรงเรียนโดยส่วนรวม และรายขั้นตอน อยู่ในระดับปานกลาง

2. ระดับปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียน
ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ผู้รับผิดชอบเป็นหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และครู
อาจารย์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3. ระดับปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของ ผู้บริหารโรงเรียนตาม
ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ตามขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน และวิทยุฌิตต่างกัน
ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ระดับปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียนตาม
ทัศนะของครู อาจารย์ ผู้รับผิดชอบเป็นหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ตามขนาดของโรงเรียน
ที่ปฏิบัติงานต่างกัน และที่มีวิทยุฌิตต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ระดับปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารโรงเรียน ตาม
ทัศนะของครู อาจารย์ ตามขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน ไม่แตกต่างกัน อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ แต่ตามทัศนะของครู อาจารย์ ที่มีวิทยุฌิตต่างกัน แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ จะเป็นเพราะโครงการอาหารกลางวัน มิได้จัดเป็นงาน
ของฝ่ายใด บุคคลใดโดยเฉพาะแต่เป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือทุกฝ่ายในโรงเรียน เข้า
ร่วมดำเนินการ และที่สำคัญถือว่าโครงการอาหารกลางวัน เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย

วิชณ อุบลแก้ว (2534 : 117) วิจัยเรื่อง “ ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัด
โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
สุพรรณบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันใน
โรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับเห็นด้วย ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยว
กับการจัดโครงการอาหารกลางวันไม่ต่างกัน ครูที่มีภูมิสำเนาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวการ
จัดโครงการอาหารกลางวันไม่แตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็น
เห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันไม่แตกต่างกัน ครูที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาด
ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 ครูที่เคยและไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวัน
มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 และครูพบปัญหาในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาค่อนข้างน้อย

จำลอง กุศลครอง (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหาร
กลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย
พบว่า

1. ผู้บริหารและครู อาจารย์ ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีปัญหาการดำเนินงาน โครงการ
อาหารกลางวันโดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัญหา

จากสูงไปต่ำจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาตามลำดับดังนี้ การดำเนินงานตามโครงการ การศึกษาและสำรวจข้อมูล การประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง การประเมินผล โครงการ การประชุมคณะกรรมการ และการจัดทำโครงการ การแต่งตั้งกรรมการ

2. ผู้บริหารและครู อาจารย์ ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ระดับปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โดยมีส่วนร่วม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตามตัวแปร ขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหาร และครู อาจารย์ ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร และครู อาจารย์ ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันขนาดใหญ่ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีระดับปัญหาโดยรวมมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหาร และครู อาจารย์ ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีปัญหาด้านการดำเนินงานตามโครงการมากกว่า ผู้บริหารและครู อาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อัญชลี โกพลรัตน์ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการ บริหารโครงการอาหารกลางวันตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และหัวหน้าโครงการอาหาร กลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าโครงการอาหาร กลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 จำนวน 6 จังหวัด กลุ่มตัวอย่าง 644 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบ สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ปัจจัยในการที่ส่งผล ต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน 6 ด้าน คือ ความร่วมมือกับชุมชน การพัฒนาครูหัวหน้า โครงการอาหารกลางวัน บุคลากรโครงการอาหารกลางวัน งบประมาณโครงการอาหารกลางวัน รูปแบบโครงการอาหารกลางวัน และการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน การวิเคราะห์ข้อมูล กระทำโดยหาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและ Stepwise Multiple Regression

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัจจัยทั้ง 6 ด้าน ที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหาร กลางวันตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน 6 ด้านมีเพียง 2 ด้าน ที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ ด้านความร่วมมือกับ ชุมชนและด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน สามารถทำนายระดับผลการบริหารโครงการ

อาหารกลางวันร้อยละ 10.75 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน อาศัยผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา 1

6. งานวิจัยในต่างประเทศ

บอร์กแมน และกันเตอร์ (อัญชลี โกพลรัตน์. 2536 ; อ้างอิงมาจาก Borgman and Gunter. 1983) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยเน้นศึกษาเฉพาะคุณภาพของบุคลากรที่มีต่อประสิทธิผลในการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนและพัฒนารูปแบบของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการเตรียมอาหาร สถานที่ในการประกอบอาหาร โรงเรียนขนาดต่าง ๆ ในตำบล วางระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับ

โครงการอาหารกลางวันให้ง่ายและคล้ายคลึงกัน ผู้รับผิดชอบโครงการคือ โภชนากร ซึ่งขึ้นตรงต่ออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน ถ้าไม่พิจารณาถึงขนาดโรงเรียนแล้ว นโยบายการจัดอาหารกลางวัน ในโรงเรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนทุกขนาดควรจ้างโภชนากรเป็นผู้จัดดำเนินงานให้บริการอาหารกลางวัน และผู้ประกอบการอาหารควรได้รับประกาศนียบัตรด้านอาหารและโภชนาการโดยเฉพาะ

เคล (อัญชลี โกพลรัตน์. 2536 ; อ้างอิงมาจาก Kale. 1980) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของนโยบายโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนกับภาวะโภชนาการของนักเรียนในโรงเรียน เขตการศึกษา 2 แห่งในรัฐฟลอริดา โดยทำการศึกษาจากโรงเรียนที่จัดบริการอาหารกลางวันให้กับนักเรียนทั้งหมด โรงเรียนที่มีบริการอาหารของโรงเรียนร่วมกับมีร้านค้ามาขายด้วย และโรงเรียนที่อนุญาตให้นักเรียนออกไปรับประทานอาหารนอกโรงเรียน การเก็บข้อมูลจากนักเรียนอาสาสมัคร 363 คน ซึ่งอายุระหว่าง 12 – 16 ปี ในโรงเรียนชานเมืองและชนบท โดยควบคุมตัวอย่างให้มีสภาพทางฐานะเศรษฐกิจ อายุ เชื้อชาติ โกล่เคียง ภาวะโภชนาการที่ต้องการศึกษา ใช้เกณฑ์ที่เป็นข้อเสนอแนะของโครงการอาหารกลางวันของรัฐบาลกลาง และมีการตรวจวิเคราะห์ผลทางชีวเคมีของวิตามินเอ วิตามินซี และเหล็กในเลือด ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างทางภาวะโภชนาการของนักเรียนชนบทกับโรงเรียนชานเมือง นักเรียนชายมีภาวะโภชนาการสูงกว่า นักเรียนหญิง นอกจากนั้นความแตกต่างระหว่างวิตามินเอ วิตามินซี และเหล็กก็พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่จัดอาหารกลางวันให้มีความแตกต่างจากนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้จัดอาหารกลางวัน และนักเรียนที่รับประทานอาหารกลางวันโรงเรียนจัด มีความแตกต่างจากนักเรียนที่รับประทานอาหารนอกโรงเรียน

ลัตตูคา (อัญชลี โกพลรัตน์. 2536 ; อ้างอิงมาจาก Lattuca. 1981 : 1025 – A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการดำเนินชีวิตที่มีต่อการไม่มีส่วนในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน จุดประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ของการดำเนินชีวิต ระหว่างนักเรียนซึ่งรับประทานอาหารกลางวันในโรงเรียน กับนักเรียนที่ไม่ได้รับประทานอาหารกลางวันในโรงเรียน โดยศึกษาจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 206 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่รับประทานอาหารกลางวันในโรงเรียนกับกลุ่มที่ไม่ได้รับประทานอาหารกลางวันในโรงเรียน และแบ่งแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตเป็น 7 หมวดใหญ่ๆ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับประทานอาหารในโรงเรียนมีแนวโน้มว่าเป็นผู้ที่ชอบจะมีกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวที่แม่มีได้ทำงานนอกบ้าน ส่วนนักเรียนที่รับประทานอาหารของโรงเรียนพบว่า เป็นเด็กที่รับประทานอาหารฟรี รับประทานอาหารกับครอบครัวเพียงวันละ 2 มื้อ และเด็กที่กลับไปบ้านไม่มีอาหารว่างรับประทาน

7. สมมติฐานการวิจัย

1. แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และกรรมการโรงเรียนมีความแตกต่างกัน
2. แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้าน เช่น ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีความแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการสอบถามผู้เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และผู้ปกครองนักเรียนถึง แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ว่าแต่ละฝ่ายจะต้อง ควบปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ระดับใด และควรทำอย่างไร เพื่อให้โครงการอาหาร กลางวันใน โรงเรียนบังเกิดผลดี มีประสิทธิภาพแบบยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้ได้มีการดำเนินการ ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน กรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 1,221 คน โดยมีผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 407 คน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 407 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 407 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน กรรมการโรงเรียน จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ตามตาราง ของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหาร โรงเรียนจำนวน 196 คน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 196 คน กรรมการโรงเรียน จำนวน 196 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling โดยใช้ประเภทของโรงเรียนเป็นตัวแบ่งชั้น สุ่มตัวอย่างในแต่ละประเภทของโรงเรียน จำนวนร้อยละ 50

1.2.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 196 คน จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ดังนี้

1.2.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี จำนวน 147 คน

1.2.1.2 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส จำนวน 49 คน

1.2.2 ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 196 คน

จำแนกตามประเภทของโรงเรียน ดังนี้

1.2.2.1 ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียน
ประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี จำนวน 147 คน

1.2.2.2 ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนประถมศึกษา
ขยายโอกาส จำนวน 49 คน

1.2.3 กรรมการโรงเรียน นักเรียนจำนวน 196 คน จำแนกตามประเภท
โรงเรียน ดังนี้

1.2.3.1 กรรมการโรงเรียน นักเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี
จำนวน 147 คน

1.2.3.2 กรรมการโรงเรียน นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส
จำนวน 49 คน

ดังรายละเอียดจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในตาราง 1

ตาราง 2 จำนวนของประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของโรงเรียน

ประเภท โรงเรียน	ผู้บริหาร		ครูหัวหน้าโครงการฯ		กรรมการโรงเรียน	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนประถม ภาคบังคับ	302	147	302	147	302	147
โรงเรียนประถม ขยายโอกาส	105	49	105	49	105	49
รวม	407	196	407	196	407	196

แบ่งออกเป็น 4 เขตปฏิบัติการ ดังนี้

ตาราง 2 (ต่อ)

เขตปฏิบัติการ/สปอ.	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร/ครู/ ผู้ปกครอง แต่ละกลุ่ม	โรงเรียนประถม ภาคบังคับ 6 ปี		โรงเรียนขยาย โอกาส	
			ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง
<u>เขตปฏิบัติการที่ 1</u>						
สปอ.เสนา	35	17	24	11	11	6
สปอ.ผักไห่	21	10	16	8	5	2
สปอ.ลาดบัวหลวง	25	12	12	6	13	6
สปอ.บางซ้าย	17	8	11	5	6	3
<u>เขตปฏิบัติการที่ 2</u>						
สปอ.บางปะอิน	33	16	27	12	6	4
สปอ.บางไทร	32	15	25	12	7	3
สปอ.อูทัย	29	14	22	11	7	3
สปอ.วังน้อย	30	14	18	9	12	5
<u>เขตปฏิบัติการที่ 3</u>						
สปอ.พระนครศรีอยุธยา	33	16	23	11	10	5
สปอ.บางปะหัน	32	15	27	13	5	2
สปอ.บางบาล	26	13	21	11	5	2
สปอ.นครหลวง	21	10	18	9	3	1
<u>เขตปฏิบัติการที่ 4</u>						
สปอ.ท่าเรือ	24	12	20	10	4	2
สปอ.ภาชี	24	12	20	10	4	2
สปอ.มหาราช	17	8	11	5	6	3
สปอ.บ้านแพรก	8	4	7	4	1	0
รวม	407	196	302	147	105	49

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงาน การจัดโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษาโดยสอบถามผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และผู้ปกครองนักเรียน ใน 4 ขั้นตอน คือ สำรวจแนวทางการดำเนินงาน ที่เกี่ยวกับด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพของผู้ตอบและ ประเภทโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) สำรวจแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในการปฏิบัติงาน 4 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยพิจารณาตอบ ดังนี้

ให้ตอบระดับมากที่สุด ถ้าเห็นว่าผู้เกี่ยวข้องมีแนวทางการดำเนินงาน และปฏิบัติเป็นประจำ หรือ ประมาณ 81 – 100 % ของงานหรือกิจกรรมนั้น ๆ

ให้ตอบระดับมาก ถ้าเห็นว่าผู้เกี่ยวข้องมีแนวทางการดำเนินงาน และปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ หรือประมาณ 61 – 80 % ของงานและกิจกรรมนั้น ๆ

ให้ตอบระดับปานกลาง ถ้าเห็นว่าผู้เกี่ยวข้องมีแนวทางการดำเนินงาน และปฏิบัติประมาณ ครึ่งต่อครึ่ง หรือ ประมาณ 41 – 60 % ของงาน หรือกิจกรรมนั้น ๆ

ให้ตอบระดับน้อย ถ้าเห็นว่าผู้เกี่ยวข้องมีแนวทางการดำเนินงาน และปฏิบัติบางครั้ง หรือ ประมาณ 21 – 40 % ของงาน หรือกิจกรรมนั้น ๆ

ให้ตอบ น้อยที่สุด ถ้าเห็นว่าผู้เกี่ยวข้องมีแนวทางการดำเนินงาน และปฏิบัติต่ำกว่า 20 % ของงาน หรือกิจกรรมนั้น ๆ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างแบบสอบถาม ได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างข้อคำถาม เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 4 ด้าน โดยพิจารณาแต่ละด้านที่ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบ หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และกรรมการโรงเรียน นักเรียนต้องให้ความร่วมมือและปฏิบัติ

- 1) ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน มีข้อคำถามจำนวน 14 ข้อ
- 2) ด้านอาคารสถานที่ มีข้อคำถาม 12 ข้อ
- 3) ด้านงบประมาณ มีข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ
- 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ

3. ศึกษาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พิจารณาคัดค้านความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม ว่าเป็นการปฏิบัติที่สอดคล้องกับความ เกี่ยวข้องตาม แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา ของ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และกรรมการโรงเรียนนักเรียน นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อประธาน และกรรมการควบคุมปริญญาโทฯ ตรวจสอบ แล้วนำไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ ได้แก่

3.1 นางพิสมัย ภักตร์นิกร ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดไทรมา สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

3.2 นายสมศักดิ์ อัมพรต ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากน้ำ สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

3.3 นางศุภพร คล้ายเอน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนทานสัมฤทธิ์วิทยา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

3.4 นางสาวนุตตองค์ ทัดบัวข้า ศึกษาพิเศษสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอมืองนนทบุรี

3.5 นางปรารถนา สงวนวงษ์ ศึกษาพิเศษสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอมืองนนทบุรี

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว จากผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดลองใช้ กับประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี จำนวน 45 โรงเรียน เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970 - 161) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0. 8642 หลังจากนั้นจึงปรับปรุงรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัว เพื่อความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด พระนครศรีอยุธยา หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม พร้อมทั้งหนังสือแนะนำตัวไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และโดยทางไปรษณีย์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แนบซองติดแสตมป์ พร้อมทั้งจ่ายค่าซองถึงตนเอง ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่งกลับคืนมายังผู้วิจัย และบางส่วนผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมเอง หากแบบสอบถามส่งคืนมาล่าช้าผู้วิจัยก็ดำเนินการติดตามอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับคืนมาให้ ได้มากที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล หลังตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาโดยเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จากผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 196 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมดจำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 94.90 ครูผู้รับผิดชอบ ชอบหัวหน้าโครงการ อาหารกลางวัน จำนวน 196 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 85.20 กรรมการโรงเรียน จำนวน 196 คน ได้รับแบบสอบถาม คืนมาทั้งหมด 164 คน คิดเป็นร้อยละ 83.67 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC + for Window

ถ้ามีแนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับมากที่สุด	ให้ค่าน้ำหนัก	5	คะแนน
ถ้ามีแนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับมาก	ให้ค่าน้ำหนัก	4	คะแนน
ถ้ามีแนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับปานกลาง	ให้ค่าน้ำหนัก	3	คะแนน
ถ้ามีแนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับน้อย	ให้ค่าน้ำหนัก	2	คะแนน
ถ้ามีแนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด	ให้ค่าน้ำหนัก	1	คะแนน

จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อตอบคำถาม ตามจุดมุ่งหมายต่อไป คือ จากจุดมุ่งหมายข้อที่ 1 ที่ว่าเพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันจำแนก ตามสถานะผู้ตอบ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและ กรรมการโรงเรียน นักเรียนทำการวิเคราะห์หาระดับการปฏิบัติในแต่ละตัวแปร โดยการหา

ค่าเฉลี่ย (X) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อพิจารณาว่า ผู้เกี่ยวข้องมีแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับใดตามแนวการแบ่งระดับของ เบส (Best. 1970 : 181 – 257) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง แนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง แนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง แนวทางการดำเนินงาน และปฏิบัติในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง แนวทางการดำเนินงาน และปฏิบัติในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง แนวทางการดำเนินงาน และปฏิบัติในระดับมากที่สุด

จากจุดมุ่งหมายข้อที่ 2 ที่ว่า เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และ โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ใช้ t-test ทำการวิเคราะห์โครงการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามตัวแปรโดยใช้ One-Way ANOVA

ตัวอย่าง แบบสอบถามแนวทางการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 1

แนวทางการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา
คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ลงใน ☐ หน้าข้อความตามความเป็นจริง ในการปฏิบัติเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา

1. สถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถามแนวทางการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา

- ☐ ผู้บริหาร
- ☐ ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน
- ☐ กรรมการโรงเรียน

2. ประเภทของโรงเรียน

- ☐ โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี
- ☐ โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส

ตอนที่ 2

แบบสอบถามแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และกรรมการโรงเรียน ใน 4 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แบบสอบถามตอนนี้ขอท่านได้พิจารณาว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติและมีแนวทางการดำเนินงานมากน้อยเพียงใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องต่างๆ ตามเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึงแนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึงแนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับมาก
- 3 หมายถึงแนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึงแนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับน้อย
- 1 หมายถึงแนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และกรรมการโรงเรียน

ข้อที่	แนวทางการดำเนินงาน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	สำหรับผู้วิจัย
1.	<u>ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน</u> โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวันในรูปแบบเพิ่มเติม โดยทำกับข้าวให้กับนักเรียนที่ขาดแคลน	5	4	3	2	1	
2.	โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวัน โดยรับซื้อพืชผักสวนครัว ซึ่งเป็นผลผลิตของนักเรียน						
3.	โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวันโดยมีผู้ปกครองมาช่วยทำอาหารทุกวัน						
4.	โครงการอาหารกลางวันจัดให้นักเรียนนำผลผลิตทางการเกษตรมาถนอมอาหารเพื่อรับประทานนอกฤดูกลาง						

ข้อที่	แนวทางการดำเนินงาน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
5.	โครงการอาหารกลางวัน ได้รับการแนะนำจากเจ้าหน้าที่เกษตรในท้องถิ่น ในด้านการเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์						
6.	<u>ด้านอาคารสถานที่</u> นักเรียนหมื่นเวียนไปรับประทานอาหารในโรงอาหาร เป็นสายชั้น						
7.	โรงเรียนมีภาชนะเก็บกักน้ำไว้ ป้องกันการขาดแคลนเพื่อใช้ในโครงการอาหารกลางวัน						
8.	จัดให้มีการปลูกพืชผักในกระถางแทนการปลูกในแปลงผัก						
9.	ใช้ห้องเรียนและเรือนเพาะชำบางส่วนดัดแปลงเป็นเรือนเพาะเห็ด						
10.	โรงเรียนมีโรงเรือนในการปลูกพืชผักสวนครัวแบบปลอดสารพิษ						
11.	<u>ด้านงบประมาณ</u> เงินกองทุนหมื่นเวียนของ สปช. เพิ่มให้โรงเรียนตามภาวะเศรษฐกิจ						
12.	จัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์การเกษตร ขึ้นในโรงเรียนเพื่อนำดอกผลมาใช้ในโครงการอาหารกลางวัน						
13.	นำรายได้บางส่วนในการจำหน่ายผลผลิตของนักเรียน มาใช้ในโครงการอาหารกลางวัน						
14.	จัดให้มีการจำหน่ายผลผลิตจากการแปรรูปการถนอมอาหาร						
15.	ได้รับการบริจาคเครื่องมือ - อุปกรณ์การเกษตร จากหน่วยงานเอกชน						
16.	<u>ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน</u> โรงเรียนได้รับการช่วยเหลือเมล็ดพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์จากผู้ปกครองนักเรียน						
17.	ผู้ปกครองนักเรียนหมื่นเวียนมาช่วยประกอบอาหารในโครงการอาหารกลางวัน						

ข้อที่	แนวทางการดำเนินงาน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
18.	ชุมชนช่วยรับซื้อและจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรให้กับนักเรียน						
19.	ผู้ปกครองนักเรียนมาให้คำแนะนำและสาธิตการถนอมอาหาร						
20.	ผู้ปกครองมีส่วนช่วยแนะนำ การจัดทำปุ๋ยหมักให้กับนักเรียน						

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ร้อยละ

1.2 ค่าเฉลี่ย

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้หาความเชื่อมั่น และคุณภาพของเครื่องมือ

ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษามาศดับดับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในกลุ่มรวมในกลุ่มผู้บริหารในกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และในกลุ่มกรรมการโรงเรียนนักเรียน โดยการทดสอบค่าที (t - test)

4. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวน แบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อทราบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันใน ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียน รวมทั้งการศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสในด้านต่างๆ โดยการนำเสนอข้อมูลจากการวิจัยผู้วิจัยจะแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลของตัวแปรที่เกี่ยวข้องและการทดสอบสมมุติฐานทางการวิจัย

ซึ่งก่อนที่จะนำเสนอถึงรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลจากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจะขอกำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการแทนความหมายต่างๆ สำหรับการอธิบายดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง
%	แทน ค่าคะแนนเป็นร้อยละ
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที่ (t - test)
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวน (f - test)
*	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยแบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 3 ตอนย่อยๆ ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 การนำเสนอลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการนำเสนอทั้งตัวแปรที่เป็นลักษณะทางชีวสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ ลักษณะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน และประเภทโรงเรียน ดังตาราง 3 และตาราง 4

ตาราง 3 แสดงจำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกลักษณะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน และประเภทโรงเรียน

ตัวแปร	ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพผู้ตอบ	ผู้บริหาร	186	36.00
	ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	167	32.30
	กรรมการโรงเรียน	164	31.70
ประเภทโรงเรียน	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	390	75.40
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	127	24.60

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มผู้บริหารมากที่สุด จำนวน 186 คน (ร้อยละ 36.00) รองลงมาเป็นกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 167 คน (ร้อยละ 32.30) ส่วนกลุ่มกรรมการโรงเรียนมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 164 คน (ร้อยละ 31.70) ซึ่งโดยภาพรวมแล้วไม่แตกต่างกันมากนัก สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มอยู่ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาตามประเภทของโรงเรียนพบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมาจากโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มากกว่าโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส โดยกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับมีจำนวน 390 คน (ร้อยละ 75.40) ส่วนกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 127 คน (ร้อยละ 24.60)

ตาราง 4 จำนวนร้อยละ ลักษณะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน
เมื่อแยกตามประเภทโรงเรียน

สถานภาพผู้ตอบ	ประเภทโรงเรียน			
	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี		โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหาร	141	36.15	45	35.43
ครูผู้รับผิดชอบฯ	128	32.82	39	30.71
กรรมการโรงเรียน	121	31.03	43	33.86
รวม	390	100.00	127	100.00

จากตาราง 4 เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน โดยจำแนกตามประเภทโรงเรียน พบว่าในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มผู้บริหารมากที่สุดคือ 141 คน (ร้อยละ 36.15) รองลงมาได้แก่ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งมีจำนวน 128 คน (ร้อยละ 32.82) ส่วนกรรมโรงเรียนมีจำนวนน้อยที่สุดคือ มีจำนวน 121 คน (ร้อยละ 31.03)

ส่วนในโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มผู้บริหารมากที่สุดคือ 45 คน (ร้อยละ 35.43) รองลงมา ได้แก่ กรรมการโรงเรียน ซึ่งมีจำนวน 43 คน (ร้อยละ 33.82) ส่วนครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันมีจำนวนน้อยที่สุด คือ มีจำนวน 39 คน (ร้อยละ 30.71)

ตอนที่ 2 นำเสนอข้อมูลในส่วนที่เป็นข้อมูลตัวแปรต่างๆ ที่ทำการศึกษาโดยใช้แบบวัด ซึ่งจะมีตัวแปรเรื่องแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสในด้านต่างๆ คือ ด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทำโดยรวม และรายด้าน คือ ด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน	2.73	0.50
2. ด้านอาคารสถานที่	3.23	0.51
3. ด้านงบประมาณ	2.89	0.55
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	2.66	0.56
โดยรวม	2.88	0.43

จากตาราง 5 เมื่อพิจารณาตัวแปรเรื่องแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสในด้านต่างๆ คือ ด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่าตัวแปรดังกล่าวในด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวันมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับที่หมายถึงแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติในระดับปานกลาง โดยมีค่าของการกระจายของข้อมูลไม่มากนัก คือมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีการรายงานแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วนในด้านอาคารสถานที่ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับที่หมายถึงแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติในระดับปานกลางและเป็นค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ โดยมีค่าของการกระจายของข้อมูลไม่มากนัก คือมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีการรายงานแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกันมากนักเช่นเดียวกัน ส่วนในด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89

ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับที่หมายถึงแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติในระดับปานกลาง และเป็นค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดรองจากด้านอาคารสถานที่เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ โดยมีค่าของการกระจายของข้อมูลไม่มากนักเช่นเดียวกัน คือ มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีการรายงานแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับที่หมายถึงแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติในระดับปานกลางและเป็นค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ โดยมีค่าของการกระจายของข้อมูลไม่มากนัก คือ มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีการรายงาน แนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกันมากนักเช่นเดียวกันกับในด้านอื่นๆ และเมื่อพิจารณาในภาพรวมก็พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 2.88 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับที่หมายถึงแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติในระดับปานกลางและมีค่าของการกระจายของข้อมูลไม่มากนัก คือ มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีการ รายงานแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกันมาก

ตอนที่ 3 จะเป็นการนำเสนอข้อมูลจากการวิเคราะห์ทางสถิติทั้งในแง่ของการเปรียบเทียบเพื่อประกอบการอธิบายแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสในด้านต่างๆ คือ ด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมทั้งการเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีกับโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส ทั้งนี้เพื่อการทดสอบสมมุติฐานต่างๆ ของการวิจัยตั้งตาราง 6 ถึงตาราง 11 ตามรายละเอียดของการทดสอบสมมุติฐานทางการวิจัย

จุดมุ่งหมายข้อ 1 เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันจำแนกตามสถานภาพผู้ตอบ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียน

สมมุติฐานที่เกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายนี้ คือ สมมุติฐานข้อ 1 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ คือ

สมมุติฐานข้อ 1 แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียนมีความแตกต่างกัน

การศึกษาส่วนนี้จะเป็นการอธิบายถึงลักษณะแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาว่าจะมีความแตกต่างกันอย่างไร เมื่อทำการเปรียบเทียบตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียน โดยการใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ซึ่งเมื่อพบความแตกต่างจะใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Multiple Comparison) แบบเชฟเฟ (Scheffe) ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย (เมื่อแยกตามประเภทโรงเรียน) ดังตาราง 6 ถึงตาราง 11

ตาราง 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวน ในการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งโดยรวมและรายด้านตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในกลุ่มรวม

แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS.	F
ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	4.19	2	2.09	8.59***
	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	125.29	514	0.24	
	รวม	129.48	516		
ด้านอาคารสถานที่	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	8.10	2	4.05	16.25***
	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	128.14	514	0.25	
	รวม	136.24	516		
ด้านงบประมาณ	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	0.09	2	0.01	0.15
	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	157.22	514	0.31	
	รวม	157.31	516		
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	3.49	2	1.75	5.64**
	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	159.27	514	0.31	
	รวม	162.76	516		
รวมทุกด้าน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	0.37	2	0.18	1.00
	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	93.52	514	0.18	
	รวม	93.89	516		

* ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 *** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .001

จากตาราง 6 เมื่อเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในกลุ่มรวมทั้งโดยรวมและรายด้านต่างๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันใน โรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวันและด้านอาคารสถานที่ ส่วนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ในด้านงบประมาณและโดยรวม พบว่า แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตาราง 7 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านที่พบความแตกต่าง จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบในกลุ่มรวมเป็นรายคู่

แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน	สถานภาพของผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	ครูผู้รับผิดชอบฯ	ผู้บริหาร	กรรมการโรงเรียน
			2.61	2.75	2.84
ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน	ครูผู้รับผิดชอบฯ	2.61	-	0.14*	0.23*
	ผู้บริหาร	2.75		-	0.09
	กรรมการโรงเรียน	2.84			-
			ผู้บริหาร	กรรมการโรงเรียน	ครูฯ
			3.11	3.78	3.40
ด้านอาคารสถานที่	ผู้บริหาร	3.11	-	0.07	0.29*
	กรรมการโรงเรียน	3.18		-	0.22*
	ครูผู้รับผิดชอบฯ	3.40			-
			กรรมการโรงเรียน	ผู้บริหาร	ครูฯ
			2.55	2.67	2.76
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	กรรมการโรงเรียน	2.55	-	0.12	0.21
	ผู้บริหาร	2.67		-	0.09
	ครูฯ	2.76			-

จากตาราง 7 เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในกลุ่มรวมพบว่า แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ระหว่างกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันกับกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มกรรมการโรงเรียนจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันจะมีค่าเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาต่ำกว่ากลุ่มผู้บริหารและกลุ่มกรรมการโรงเรียน แต่ในกลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มผู้ปกครองมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

เมื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านอาคารสถานที่พบว่า ระหว่างกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันกับกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มกรรมการโรงเรียนจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันจะมีค่าเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มผู้บริหารและกรรมการโรงเรียนนักเรียนแต่กลุ่มผู้บริหารกับกรรมการโรงเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ส่วนแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่า ระหว่างกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันกับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันจะมีค่าเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มกรรมการโรงเรียนแต่ระหว่างกลุ่มกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันกับกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มกรรมการโรงเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตาราง 8 การวิเคราะห์ความแปรปรวน ในการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ทั้งโดยรวมและรายด้านในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี

ตัวแปรเปรียบเทียบ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS.	f-value
ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	3.11	2	1.55	6.13**
	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	98.11	387	0.25	
	รวม	101.22	389		
ด้านอาคารสถานที่	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	8.51	2	4.26	20.52***
	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	80.26	387	0.21	
	รวม	88.77	389		
ด้านงบประมาณ	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	0.74	2	0.37	1.33
	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	107.37	387	0.28	
	รวม	108.11	389		
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	4.88	2	2.44	8.87***
	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	106.50	387	0.28	
	รวม	111.38	389		
รวมทุกด้าน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	0.26	2		0.78
	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	64.29	387		
	รวม	64.55	389		

* ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 *** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .001

จากตาราง 8 เมื่อเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน เฉพาะกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี ทำโดยรวมและรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในด้านอาคารสถานที่และในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนในด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวันพบว่า มีแนวทางการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ในด้านด้านงบประมาณและในภาพรวมหรือรวมทุกด้านพบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตาราง 9 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านที่พบความแตกต่าง จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ ในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี เป็นรายคู่

แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน	สถานภาพของผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย	ครูผู้รับผิดชอบ	ผู้บริหาร	กรรมการโรงเรียน
			2.64	2.78	2.85
ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน	ครูผู้รับผิดชอบ	2.64	-	-	-
	ผู้บริหาร	2.78	-	-	-
	กรรมการโรงเรียน	2.85	-	-	-
			ผู้บริหาร	กรรมการโรงเรียน	ครูฯ
		ค่าเฉลี่ย	3.11	3.78	3.40
ด้านอาคารสถานที่	ผู้บริหาร	3.14	-	0.08	0.35*
	กรรมการโรงเรียน	3.22		-	0.27*
	ครูผู้รับผิดชอบ	3.49			-
			กรรมการโรงเรียน	ผู้บริหาร	ครูฯ
		ค่าเฉลี่ย	2.56	2.81	2.81
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	กรรมการโรงเรียน	2.56	-	0.25*	0.25*
	ผู้บริหาร	2.81		-	-
	ครูฯ	2.81			-

จากตาราง 9 เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี พบว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ระหว่างกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันกับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน จะมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันจะมีค่าเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาต่ำกว่ากลุ่มผู้ปกครองนักเรียน แต่ในกลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มครูผู้รับผิดชอบ

หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และกลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มผู้ปกครอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

เมื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านอาคารสถานที่พบว่า ระหว่างกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันกับกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มกรรมการโรงเรียนจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันจะมีค่าเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มกรรมการโรงเรียนแต่กลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มกรรมการโรงเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ส่วนแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่า กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันกับกรรมการโรงเรียนจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มผู้บริหารกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันจะมีค่าเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มกรรมการโรงเรียนแต่ในกลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตาราง 10 การวิเคราะห์ความแปรปรวน ในการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ทั้งโดยรวมและรายด้านในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส

ตัวแปรเปรียบเทียบ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS.	F
ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	1.34	2	0.67	3.22*
	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	25.89	124	0.21	
	รวม	27.23	126		
ด้านอาคารสถานที่	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	0.36	2	0.18	0.53
	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	42.75	124	0.35	
	รวม	43.11	126		
ด้านงบประมาณ	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	4.12	2	2.06	6.01**
	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	42.46	124	0.34	
	รวม	46.58	126		
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	3.32	2	1.66	5.13**
	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	40.07	124	0.32	
	รวม	43.39	126		
รวมทุกด้าน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	1.06	2	0.53	2.64
	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม	24.93	124	0.20	
	รวม	25.99	126		

* ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 *** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .001

จากตาราง 10 เมื่อเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน เฉพาะกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสในด้านต่างๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนในด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวันมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ในด้านอาคารสถานที่และในภาพรวมหรือรวมทุกด้านพบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตาราง 11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านที่พบความแตกต่าง จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส เป็นรายคู่

แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน	สถานภาพของผู้ตอบ	ค่าเฉลี่ย			
		ครู	ผู้บริหาร	กรรมการโรงเรียน	
		2.54	2.62	2.79	
ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน	ครูผู้รับผิดชอบฯ	2.54	-	0.08	0.25*
	ผู้บริหาร	2.62	-		0.17*
	กรรมการโรงเรียน	2.79			-
ด้านอาคารสถานที่			ผู้บริหาร	ครูฯ	กรรมการโรงเรียน
		ค่าเฉลี่ย	2.53	2.88	2.92
	ผู้บริหาร	2.53	-	0.35*	0.39*
	กรรมการโรงเรียน	2.88		-	0.04
	ครูผู้รับผิดชอบฯ	2.92			-
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน			ผู้บริหาร	กรรมการโรงเรียน	ครูฯ
		ค่าเฉลี่ย	2.23	2.60	2.62
	กรรมการโรงเรียน	2.23	-	0.37	0.39
	ผู้บริหาร	2.60		-	0.02
	ครูฯ	2.62			-

จากตาราง 11 เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสพบว่า แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ระหว่างกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันกับกลุ่มกรรมการโรงเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย กลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันจะมีค่าเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันใน

โรงเรียนประถมศึกษาต่ำกว่ากลุ่มผู้บริหารและกรรมการโรงเรียนแต่ในกลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน และกลุ่มผู้บริหารกับกรรมการโรงเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับ นัยสำคัญทางสถิติ .05

ส่วนแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านงบประมาณพบว่ากลุ่มผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษาต่ำกว่ากลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ในกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันกับกรรมการโรงเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ส่วนแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่า กลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จะมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันจะมีค่าเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มผู้บริหาร แต่ในกลุ่มผู้บริหารกับกรรมการโรงเรียน และกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันกับกรรมการโรงเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จุดมุ่งหมายข้อ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่างๆ คือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สมมุติฐานที่เกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายนี้ คือ สมมุติฐานข้อ 2 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ คือ

สมมุติฐานข้อ 2 แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีความแตกต่างกัน

การศึกษาส่วนนี้จะเป็นการอธิบายเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่างๆ คือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย (จำแนกตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน) โดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติด้วยการทดสอบค่าที (t-test) ดังแสดงในตาราง 10 ถึง ตาราง 13

ตาราง 12 ค่าการทดสอบค่าที ในการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งโดยรวมและรายด้านคือ ด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในกลุ่มรวม

ตัวแปรเปรียบเทียบ	ประเภท	N	$\bar{X}$	S.D.	t-value
ด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	390	2.76	0.51	2.04*
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	127	2.65	0.46	
ด้านอาคารสถานที่	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	390	3.28	0.48	3.72***
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	127	3.07	0.58	
ด้านงบประมาณ	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	390	2.93	0.53	2.96**
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	127	2.77	0.61	
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	390	2.73	0.54	5.16***
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	127	2.44	0.59	
รวมทุกด้าน	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	390	2.93	0.41	4.36***
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	127	2.74	0.45	

* ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 *** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .001

จากตาราง 12 เมื่อเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาตามประเภทของโรงเรียนในกลุ่มรวม พบว่า แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส มีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.65

ส่วนแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านอาคารสถานที่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและโดยพบว่า กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส มีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยพบว่า (1) ในด้านอาคารสถานที่ กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูง

กว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.28 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.07

(2) ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.73 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.44 และส่วนแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านงบประมาณพบว่า กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส มีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.93 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.77

(3) ในภาพรวมของทุกๆ ด้านรวมกัน หรือโดยรวม กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.93 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.74

ตาราง 13 การเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านรูปแบบการจัดการอาหาร
กลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชน ในกลุ่มผู้บริหาร

ตัวแปรเปรียบเทียบ	ประเภท	N	$\bar{X}$	S.D.	T
ด้านรูปแบบการจัดการ อาหารกลางวัน	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	141	2.78	0.53	2.22*
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	45	2.62	0.38	
ด้านอาคารสถานที่	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	141	3.14	0.48	1.71
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	45	3.00	0.52	
ด้านงบประมาณ	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	141	2.99	0.55	4.76***
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	45	2.53	0.63	
ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	141	2.81	0.55	6.20***
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	45	2.23	0.54	
รวมทุกด้าน	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	141	2.92	0.43	4.20***
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	45	2.62	0.40	

* ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 *** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .001

จากตาราง 13 เมื่อเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันใน
โรงเรียนประถมศึกษาตามประเภทของโรงเรียน เฉพาะในกลุ่มผู้บริหาร พบว่า แนวทางการ
ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านรูปแบบการจัดการอาหาร
กลางวัน กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส
มีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาค
บังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถม
ศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ
6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.78 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ
2.62

ส่วนแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้าน
อาคารสถานที่พบว่า กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
ขยายโอกาส มีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน
ประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยพบว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

ภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.14 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.00

ส่วนแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านงบประมาณ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและในภาพรวมของทุกๆ ด้านรวมกันพบว่า กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยพบว่า (1) ในด้านงบประมาณ กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.99 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.53 (2) ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.61 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.23 และ (3) ในภาพรวมของทุกๆ ด้านรวมกัน กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.92 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.62

ตาราง 14 การเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่างๆ คือ ด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน

ตัวแปรเปรียบเทียบ	ประเภท	N	$\bar{X}$	S.D.	T
ด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	128	2.64	0.55	1.01
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	39	2.54	0.49	
ด้านอาคารสถานที่	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	128	3.49	0.47	3.24**
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	39	3.13	0.64	
ด้านงบประมาณ	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	128	2.92	0.57	0.41
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	39	2.88	0.54	
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	128	2.81	0.58	1.90
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	39	2.60	0.59	
รวมทุกด้าน	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	128	2.96	0.45	2.45*
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	39	2.78	0.43	

* ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 *** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .001

จากตาราง 14 เมื่อเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาตามประเภทของโรงเรียน เฉพาะในกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน พบว่า แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านอาคารสถานที่ กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส มีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.49 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.13

ส่วนแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในภาพรวมของทุกๆ ด้านรวมกัน พบว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส มีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า

พบว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.96 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.78

ส่วนแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส มีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยพบว่า (1) ในด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.64 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.54 (2) ในด้านงบประมาณ กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.92 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.88 และ (3) ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.81 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.60

ตาราง 15 การเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่างๆ คือ ด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในกลุ่มกรรมการโรงเรียน

ตัวแปรเปรียบเทียบ	ประเภท	N	X	S.D.	T
ด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	121	2.85	0.41	0.84
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	43	2.79	0.50	
ด้านอาคารสถานที่	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	121	3.22	0.41	1.42
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	43	3.08	0.60	
ด้านงบประมาณ	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	121	2.88	0.45	-0.38
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	43	2.92	0.58	
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	121	2.56	0.42	0.45
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	43	2.52	0.58	
รวมทุกด้าน	โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี	121	2.89	0.33	0.75
	โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส	43	2.83	0.50	

* ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 *** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .001

จากตาราง 15 เมื่อเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาตามประเภทของโรงเรียน เฉพาะในกลุ่มกรรมการโรงเรียน พบว่า แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในทุกๆ ด้าน มีค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยพบว่า (1) ในด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.85 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.79 (2) ในด้านอาคารสถานที่ กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.22 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.08 (3) ในด้านงบประมาณ กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาต่ำกว่า

กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.88 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.92 (4) ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.56 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.52 และ (5) ในภาพรวมหรือทุกๆ ด้านรวมกัน กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีคะแนนเฉลี่ยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.89 ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.83

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยอยู่ 2 ประการคือ (1) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันจำแนกตามสถานภาพผู้ตอบ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียน และ (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันใน โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่างๆ คือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การวิจัยครั้งนี้มีสมมุติฐานอยู่ 2 ประการ ดังนี้ คือ (1) แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียนมีความแตกต่างกัน และ (2) แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันใน โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีความแตกต่างกัน

ประชากรสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน กรรมการโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1,221 คน โดยมีผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 407 คน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 407 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 407 คน

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากการสุ่มจากประชากร โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ตามตารางของเกรจซี และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 196 คน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 196 คน และกรรมการโรงเรียนจำนวน 196 คน โดยมีรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ประเภทของโรงเรียนเป็นตัวแบ่งชั้น สุ่มตัวอย่างในแต่ละประเภทโรงเรียน จำนวนร้อยละ 50% พร้อมการเก็บข้อมูลดังนี้คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 196 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมา และแบบสอบถามมีความถูกต้องสมบูรณ์ จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 94.90

2. ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 196 คน และแบบสอบถามคืนมา มีความถูกต้องสมบูรณ์ จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 85.20

3. กรรมการโรงเรียน จำนวน 196 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 164 คน และแบบสอบถามมีความถูกต้องสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 83.67

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ซึ่งเมื่อพบความแตกต่างจะใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบ รายคู่ (multiple comparison) แบบเชฟเฟ (Scheffe) สำหรับการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และการทดสอบค่าที (t-test) สำหรับการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC + for Window

ข้อมูลพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มผู้บริหารมากที่สุดจำนวน 186 คน (ร้อยละ 36.00) รองลงมาเป็นกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 167 คน (ร้อยละ 32.30) ส่วนกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 164 คน (ร้อยละ 31.70) ซึ่งโดยภาพรวมแล้วไม่แตกต่างกันมากนัก สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มอยู่ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน และเมื่อพิจารณาตามประเภทของโรงเรียนพบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมาจากโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มากกว่าโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส โดยกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับมีจำนวน 390 คน (ร้อยละ 75.40) ส่วนกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 127 คน (ร้อยละ 24.60)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบผลการศึกษาที่น่าสนใจดังนี้

ภาพรวมของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวันมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับที่หมายถึงแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติในระดับปานกลาง โดยมีค่าของการกระจายของข้อมูลไม่มากนัก คือมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีการรายงานแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ในด้านอาคารสถานที่ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับที่หมายถึงแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติใน

ระดับปานกลางและเป็นค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ โดยมีค่าของการกระจายของข้อมูลไม่มากนัก คือมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีการรายงานแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกันมากนักเช่นเดียวกัน ในด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับที่หมายถึงแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติในระดับปานกลางและเป็นค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดรองจากด้านอาคารสถานที่เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ โดยมีค่าของการกระจายของข้อมูลไม่มากนักเช่นเดียวกัน คือมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีการรายงานแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับที่หมายถึงแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติในระดับปานกลางและเป็นค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ โดยมีค่าของการกระจายของข้อมูลไม่มากนัก คือมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีการรายงานแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกันมากนักเช่นเดียวกันกับในด้านอื่นๆ และเมื่อพิจารณาในภาพรวมหรือรวมทุกๆ ด้านก็พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 2.88 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับที่หมายถึงแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติในระดับปานกลางและมีค่าของการกระจายของข้อมูลไม่มากนัก คือมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีการรายงานแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกันมาก

การทดสอบสมมุติฐานข้อ 1 ที่กล่าวว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียน มีความแตกต่างกัน พบว่า (1) แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในกลุ่มรวมในด้านต่างๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันใน โรงเรียนประถมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวันและด้านอาคารสถานที่ ส่วนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ในด้านงบประมาณและโดยรวมพบว่า แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 (2) แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน เฉพาะกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี ในด้านต่างๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในด้านอาคารสถานที่และในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนในด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวันพบว่า มีทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ในด้านด้านงบประมาณและโดยรวมหรือรวมทุกด้านพบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 (3) แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน เฉพาะกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสในด้านต่างๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนในด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวันมีทางการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ในด้านอาคารสถานที่และโดยรวมหรือรวมทุกด้านพบว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

การทดสอบสมมุติฐานข้อ 2 ที่กล่าวว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีความแตกต่างกัน พบว่า (1) แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาเมื่อเปรียบเทียบตามประเภทของโรงเรียนในกลุ่มรวม พบว่า แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสมีแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านอาคารสถานที่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและโดยหรือด้านรวมกัน พบว่า กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส มีแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนในด้านงบประมาณพบว่า กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส มีแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาสูงกว่ากลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปและอภิปรายข้อค้นพบต่าง ๆ ที่ได้จากงานวิจัย โดยแยกอภิปรายเป็น 3 ส่วน คือ ภาพรวมของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน การเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามลักษณะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน และการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามประเภทของโรงเรียน ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการอธิบายในภาพรวมของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และโดยรวมหรือรวมทุก ๆ ด้าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในทุก ๆ ด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.66 ถึง 3.23 ซึ่งตามแนวการแบ่งระดับของ เบสต์ (Best, 1970 : 181 - 257) ถือว่าค่าคะแนนเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 2.51 - 3.50 ถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้สามารถตีความได้ว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และโดยรวมหรือรวมทุก ๆ ด้านมีค่าคะแนนความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายถึงแนวทางการดำเนินงาน และปฏิบัติของโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ทุก ๆ ด้าน โดยแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในด้านอาคารสถานที่ มีระดับค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงที่สุด ในขณะที่แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีระดับค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำที่สุด ซึ่งในประเด็นแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอาจจะ เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองหรือชุมชนที่มีต่อโรงเรียนหรือโครงการก็ได้ ซึ่งจากการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2525 : 35 - 38) ซึ่งพบว่า ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือกับโครงการเพราะว่าไม่เห็นประโยชน์ของโครงการ โดยคิดว่าทำให้เด็กเสียเวลาเรียน นอกจากนี้ยังพบในงานวิจัยของ นวลสมร ฐานะสุนทร (2531) ที่ศึกษาพบว่าความร่วมมือของชุมชนที่มีต่อโครงการอาหารกลางวันยังอยู่ในระดับกลาง ๆ เท่านั้น ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานการศึกษาของ สมบูรณ์ ไกรคุ้ม (2531) ที่ศึกษาปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช ซึ่งพบว่า ปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ส่วนที่ 2 เป็นการอธิบายการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามลักษณะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งเป็นการทดสอบสมมุติฐานว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียนมีความแตกต่างกัน จากการวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามลักษณะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในกลุ่มรวม พบว่า ประเด็นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป คือ แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนในด้านงบประมาณและโดยรวมหรือทุก ๆ ด้านรวมกันไม่พบความแตกต่างในทางสถิติ เมื่อพิจารณาวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสกลับพบว่าประเด็นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป คือ แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนในด้านอาคารสถานที่และภาพรวมของทุก ๆ ด้านรวมกันไม่พบความแตกต่างในทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ อุบลแก้ว (2534 : 117) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ที่พบว่าครูที่ทำงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน รวมทั้งครูที่มีประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมหรือได้รับความรู้เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการโครงการอาหารกลางวันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของจำลอง กุศลครอง (2535) ที่ศึกษาปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งพบว่า ผู้บริหาร และครู อาจารย์ ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ กัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยที่พบว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกันนั้น เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่จะพบว่าในกลุ่มรวมครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันมักจะมีความคิดเห็นว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านต่าง ๆ แตกต่างจากกลุ่มผู้บริหารและผู้ปกครอง ซึ่งในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี ก็พบผลคล้ายคลึงกัน ส่วนในโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสนั้นกลุ่มผู้บริหารมักจะมีความคิดเห็นว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านต่าง ๆ แตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และผู้ปกครองนักเรียน มีความแตกต่างกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม หรือแยกวิเคราะห์เฉพาะกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปีและโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส ซึ่งทำให้มองเห็นว่าความเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนในเรื่อง แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันหรือค่อนข้างจะมีความคิดเห็นในลักษณะที่ขัดแย้งอยู่พอสมควร โดยเฉพาะในประเด็นแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน กับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่พบว่ามี ความแตกต่างกันในทุกประเด็นการเปรียบเทียบ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย ซึ่งจะเป็นข้อบ่งชี้ว่าความต้องการในการดำเนินการจัดรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ของบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นที่ไม่ค่อยตรงกันนัก ซึ่งยังสะท้อนออกมาในการรายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่มีความเห็นในลักษณะที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับผล ที่พบจากการวิเคราะห์ในส่วนที่ 1 ที่พบว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันใน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีระดับค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำที่สุด แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยในส่วนนี้สนับสนุนสมมุติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ลักษณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโครงการอาหารกลางวันที่แตกต่างกันย่อมจะมีแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในด้านต่างๆ แตกต่างกัน

ส่วนที่ 3 เป็นการอธิบายการเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันตามประเภทของโรงเรียน ซึ่งเป็นการทดสอบสมมุติฐานว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีความแตกต่างกัน จากการวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามประเภทโรงเรียน ในกลุ่มรวมพบว่า มีความแตกต่างกันในทุกๆ ประเด็นทำการเปรียบเทียบกัน โดยพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไปทุกคู่การเปรียบเทียบ เมื่อแยกมาวิเคราะห์เฉพาะกลุ่มผู้บริหาร พบว่ามีความแตกต่างกันในทุกๆ ประเด็นทำการเปรียบเทียบกัน โดยพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไปทุกคู่การเปรียบเทียบยกเว้นในด้านอาคารสถานที่ เฉพาะกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะด้านอาคารสถานที่และโดยรวมหรือทุกๆ ด้านรวมกัน และสำหรับเฉพาะกรรมการโรงเรียนพบว่า ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่การเปรียบเทียบ

ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้หากพิจารณาในภาพรวมเราจะพบว่า ผลการศึกษาสอดคล้องกับงาน การศึกษาของบทสัมภาษณ์เพิ่มเติม ซึ่งเป็นผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคบังคับ 6 ปี และผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสได้ให้สัมภาษณ์ไว้ สวาท พลายแก้ว (2543 : บทสัมภาษณ์) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี มีแนวนโยบายสนับสนุนให้จัดบริการอาหารกลางวัน มีการจัดรูปแบบอาหารกลางวันเป็นชุดเก็บค่าอาหารรายเทอม ปัญหาการรับประทานอาหาร มีสถานที่ไม่เพียงพอ ด้านงบประมาณขาดแคลน ผู้ปกครองไม่มีเวลาเข้ามาช่วยเหลือ สมบัติ พันธุ์เทียน (2543 : บทสัมภาษณ์) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส บทสัมภาษณ์พบว่า มีรูปแบบการจัดอาหารโดยให้บุคคลภายนอกเข้ามาจำหน่ายในราคาจานละ 5 - 8 บาท จัดให้ครูเข้ามาบริการควบคุมคุณภาพ โรงเรียนขยายโอกาสได้เข้าร่วมโครงการ เกษตรทฤษฎีใหม่ ปลูกผักเลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา เช่นเดียวกันกับผู้บริหารให้สัมภาษณ์ของ เสวก ชูวงศ์ (2543 : บทสัมภาษณ์) ผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสที่มีพื้นที่ในการให้ นักเรียนเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์จริงจัง

จากผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหาร กลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี กับโรงเรียน ประถมศึกษาขยายโอกาส มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ผลการของความแตกต่างอาจจะขึ้นอยู่กับ สภาพของสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการ ผู้บริหาร และนโยบายที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มโรงเรียนทั้งสองก็ได้ ซึ่งจะเห็นได้จากเมื่อแยกวิเคราะห์ เฉพาะกลุ่มผู้บริหารก็ยังพบว่าโรงเรียนทั้งสองมีแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนที่แตกต่างกันและเมื่อวิเคราะห์เฉพาะกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการ อาหารกลางวัน ก็พบว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนก็ยังคงมีความ แตกต่างกันในทุกประเด็น ผลการวิจัยบ่งบอกว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านชุมชนหรือผู้ปกครองมากเท่าใดนัก เพราะเมื่อเปรียบเทียบ แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนระหว่างโรงเรียนทั้งสองกลุ่มเฉพาะ ในกลุ่มผู้ปกครอง พบว่าแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนไม่มีความ แตกต่างกันแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ก็สนับสนุนสมมุติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งข้อ ปลีกย่อยที่ค้นพบจากการวิจัยจะเป็นข้อสำหรับการพิจารณาวางแผนสำหรับพัฒนางานโครงการ อาหารกลางวันรวมทั้งการศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อระบบการวางแผน การบริหารและการจัดการในโครงการอาหารกลางวัน สำหรับโรงเรียนประถม ซึ่งรายละเอียดและข้อปลีกย่อยที่พบจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการนำไปพัฒนาให้การจัดการโครงการอาหารกลางวันมีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชนมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อนักเรียน รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางการศึกษาของหน่วยงานในทางอ้อมอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ในประเด็นต่างๆ ที่ควรจะนำไปพิจารณาเพื่อการพัฒนาการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน เช่น ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติที่สอดคล้องเกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และกรรมการโรงเรียนในประเด็นที่นักเรียนไม่เห็นด้วยหรือมีระดับของความคิดเห็นต่ำกว่าปกติ อาทิ ความคิดเห็นต่อโครงการอาหารกลางวันในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน ในด้านอาคารสถานที่ ที่พบว่าผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และ กรรมการโรงเรียนมีความเห็นในระดับที่ค่อนข้างต่ำกว่าในด้านอื่นๆ

3. สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการโครงการอาหารกลางวัน การวิจัยเพื่อพัฒนาที่เหมาะสม ในศาสตร์สาขาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านพฤติกรรมศาสตร์ โภชนศาสตร์ หรืองานวิจัยทางด้านสาธารณสุขในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโครงการอาหารกลางวัน เพราะจะเป็นการสร้างองค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้เกิดขึ้น รวมทั้งเป็นการพัฒนางานทางวิชาการอีกด้วย

4. ข้อค้นพบจากการวิจัยในประเด็นย่อยต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน ทั้งนี้ รายละเอียดต่างๆ ที่พบนั้นถึงแม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อยแต่ก็ไม่ควรมองข้าม เพราะจุดเล็กๆ ที่มองข้าม อาจจะเป็นสาเหตุที่สำคัญของการทำให้เกิดข้อบกพร่องของการพัฒนาโครงการอาหารกลางวันของนักเรียนให้ดำเนินไปได้ไม่ดีเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในครั้งนี้ข้อค้นพบต่างๆ จากงานวิจัยมีบางส่วนที่ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในลำดับต่อไป ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีการนำไปวิเคราะห์หรือไปวิจัยในลำดับต่อไป เช่น

1. ควรจะมีการศึกษาวิจัยในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติที่สอดคล้องเกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียนที่มีต่อวิธีการดำเนินการและปัญหาด้านการดำเนินการ ทศนคติที่มีต่อโครงการดำเนินการอาหารกลางวัน ตลอดจนประสิทธิภาพของการดำเนินการที่ดำเนินอยู่

2. ควรจะมีการศึกษาปัญหาของการดำเนินงานตามโครงการในทุกๆ ด้าน รวมทั้งการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาโครงการที่ดำเนินอยู่ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการพัฒนาศักยภาพการดำเนินการโครงการจัดการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาต่อไปในอนาคต

3. ควรจะมีการศึกษาวิจัยเชิงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ทศนคติต่อโครงการของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและผู้ปกครองนักเรียน การรับรู้สภาพปัญหาการเรียนคณิตศาสตร์ของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียนกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามโครงการจัดการอาหารกลางวัน

4. ควรจะมีการศึกษาวิจัยถึงความพร้อมของบุคลากรในการจัดการดำเนินการตามโครงการจัดการอาหารกลางวัน หรือการวิจัยเพื่อประเมินศักยภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากโครงการจัดการอาหารกลางวันในนักเรียนชั้นประถมศึกษา ตามการรายงานของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียน เพื่อการพัฒนาการดำเนินการ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการจัดการอาหารกลางวันต่อไป

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติที่สอดคล้องเกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน การรายงานการปฏิบัติตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียน ในครั้งนี้มีข้อบกพร่องในการวิจัยอยู่หลายประการที่ผู้วิจัยได้พยายามแก้ไขและลดข้อบกพร่องในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ แต่ผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่ามิได้มีผลกระทบต่อผลการวิจัยและการสรุปผลน้อย จึงถือว่าเป็นข้อจำกัดของการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งมีข้อจำกัดที่ควรพิจารณา ดังนี้

1. เนื่องจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้จึงมีความเฉพาะกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่พอสมควร การอ้างอิงและการสรุปผลต่อการนำไปใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างไปจากที่ผู้วิจัยศึกษาจึงควรพิจารณาในเรื่องของความเป็นไปได้ให้มาก

2. เนื่องจากการเป็นกรวิจัยเชิงสำรวจ การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เป็นการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติที่สอดคล้องเกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน การรายงานการปฏิบัติในด้านต่างๆ ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียน จึงเป็นการวิเคราะห์จากสภาพของข้อมูลที่มีอยู่ โดยไม่ได้ควบคุมในเรื่องของกลุ่มตัวอย่างในลักษณะของการวิจัยกึ่งทดลองอย่างแท้จริง การสรุปผลที่ได้จึงเป็นเพียงข้อสังเกตและข้อควรพิจารณาเท่านั้น

3. การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนตามการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยอันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในขณะทำการศึกษาวิจัยที่เป็นข้อจำกัดรวมถึงความพร้อมของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายและการตีความผู้วิจัยจึงอาจจะไม่สมบูรณ์หรือชัดเจนเท่าที่ควร ดังนั้นผลการสรุปและการอธิบายจึงอาจจะยังไม่ใช้ตัวแทนของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติที่สอดคล้องเกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน การรายงานการปฏิบัติในด้านต่างๆ ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียนที่แท้จริงได้ แต่ข้อสรุปที่ได้นั้นก็สมารถจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นของหน่วยงานที่จะนำไปประกอบการพิจารณาเพื่อการวางแผนการพัฒนาโครงการอาหารกลางวัน

4. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการมุ่งศึกษาที่ตัวแปรที่เป็นเรื่องของการรับรู้ของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียนต่อแนวทางการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนเท่านั้น ไม่ได้ศึกษาในตัวแปรอื่นๆ อย่างเช่น ทักษะที่มีต่อโครงการ ความพร้อมต่อการปฏิบัติ ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการ ดังนั้นการสรุปผลในเรื่องดังกล่าวจึงยังขาดความชัดเจนอยู่บ้างในประเด็นของการสรุปผล แต่ผลของการวิจัยจะเป็นการให้ภาพกว้างๆ ของการอภิปรายผลและการหยั่งถึงข้อคิดเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติที่สอดคล้องเกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันเท่านั้น

5. เนื่องจากการเก็บข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติที่สอดคล้องเกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียนมาจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามไม่ได้ใช้การสัมภาษณ์ในบางส่วนของข้อมูลที่ควรจะเป็น ดังนั้นสิ่งที่ค้นพบจึงเป็นการสะท้อนภาพของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติที่สอดคล้องเกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินการโครงการอาหารกลางวันในระดับกลางๆ เท่านั้น

6. การนำผลของการวิจัยเพื่อที่จะไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานอื่น กลุ่มตัวอย่างอื่น หรือแม้กระทั่งในวิชาอื่นๆ จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมทั้งในแง่ของกลุ่มตัวอย่าง วิธีการวิจัย การสรุปผลและการตีความ ซึ่งจะมีบริบทที่แตกต่างกันอยู่มาก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารโครงการส่งเสริมนักเรียนทุกคนรับประทานอาหารเช้าทุกวัน.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- การประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี, สำนักงาน. สรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานตาม
งบประมาณ 2542. ฝ่ายแผนงบประมาณ จังหวัดราชบุรี, 2542.
- กลั่น สระทองเนียม. แวดวงประถมศึกษา ปฏิรูปการศึกษา 11. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
บริษัท ซีดีเน็ท แอนด์ มัลติมีเดีย จำกัด, 2542.
- เกรียงศักดิ์ ยุทธโยธา. "โครงการอาหารกลางวันล้มเหลวจริงหรือ." สารพัฒนาหลักสูตร.
34. มกราคม 2528.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต นักเรียน
ประถมศึกษา โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2530.
- _____. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544). กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์อรรถผลการพิมพ์, 2540
- _____. การประเมินโครงการอาหารกลางวัน ปี 2524. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
2525.
- _____. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์,
2528.
- _____. คู่มือการบริหารโครงการอาหารกลางวัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2530.
- _____. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2534.
- คุรุธรรม. เศรษฐกิจพอเพียง ความจำเป็นของสังคมไทย. วิทยจารย์ 34 : 45. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. 2542.
- ขวลิต พุทวงศ์. "โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนเพื่อพัฒนาสุขภาพและสุขนิสัยของเด็ก,"
สุขศึกษา – พลศึกษา – สันทนาการ. 10(1) : 51 ; มกราคม 2527.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. 2534.
- นิติพงษ์ อ่อนแก้ว. บทสัมภาษณ์. นายนิติพงษ์ อ่อนแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านสร้าง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. มกราคม 2543.

- นวลสมร ธาระสุนทร. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.
- บุญเลิศ เสนิงค์ ณ อยุธยา. การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาเขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2527. อัดสำเนา.
- ประชุม รอดประเสริฐ. การบริหารโครงการ. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2529.
- ผาสุก อุทัย. การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาบริเวณชายแดนไทย - กัมพูชา จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. ถ่ายเอกสาร.
- พะยอม แก้วกำเนิด. หลักการของหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- เพ็ญศรี ลักษณะงาม. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน เขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- เพลินพิศ ทองดี. การศึกษาวิธีดำเนินงานและปัญหาในการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2528. อัดสำเนา.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. "การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองของนักเรียนและครู," รวมคำแห่ง 9 (ฉบับศึกษาศาสตร์ เล่ม 2) : 60 ; 2527. อัดสำเนา.
- ภาวดี เต็มเจริญ และคนอื่นๆ. ภาวะโภชนาการและนิสัยการบริโภคอาหารของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาโภชนวิทยา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529. อัดสำเนา.
- ฤาเดช เกิดวิชัย. การศึกษาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- รังสี เฟิงใหญ่. สภาพโรงอาหารและปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. ถ่ายเอกสาร.
- วันชัย สุขสมสิน. บทสัมภาษณ์. นายวันชัย สุขสมสิน ตำแหน่งหัวหน้าการศึกษาอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. มกราคม 2543.

วิทยา อธิปอนันต์. ไฉนสวนผสมตามแนวทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียง. หน้า 1 – 10.

กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2542.

วิภาวี เกียรติศิริ. ความเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการจัดการโครงการอาหารกลางวัน
ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่ชุมชนยากจน จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม.

กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

วีระชัย ศรีเมือง. การประเมินผลโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.

สวาท พลายแก้ว. บทสัมภาษณ์. นายสวาท พลายแก้ว ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน
ประตูลย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. มกราคม 2543.

สมบัติ พันธุ์เทียน. บทสัมภาษณ์. สมบัติ พันธุ์เทียน ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน
วัดพระขาว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. มกราคม 2543.

สมบูรณ์ แก้วมาก. การศึกษาปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2533.
ถ่ายเอกสาร.

สมบูรณ์ ไกรคุ้ม. ปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.
สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2531. อัดสำเนา.

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. "สายสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง," พัฒนาหลักสูตร. อันดับที่ 14.
19 พฤศจิกายน, 2528.

เสวก ชวงษ์. บทสัมภาษณ์. เสวก ชวงษ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดม่วงหวาน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. มกราคม 2543.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 1 – 15. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2527.

สุจินดา ผ่องอักษร. รายงานผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดโครงการอาหารกลางวันใน
โรงเรียนที่ขาดแคลน. หน้า 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
ศึกษาแห่งชาติ, 2534.

สุพิชญา วีระกุล. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2.
สมุทรปราการ : ขนิษฐการพิมพ์, 2522.

อโณทัย เจนตะเสน. "อาหารเพื่อโภชนาการและพัฒนาเด็ก," สุขศึกษา. 8 : 21 – 27 :
ตุลาคม 2529.

- อัญชลี โกพลรัตน์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1. ปริญญาโท
 กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. ถ่ายเอกสาร.
- อุดมศิลป์ ศรีสมุทร. ปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
 อัดสำเนา.
- Best, John W. Reserch in Education. 2nd ed. New Jersey : Engle wood Cliffs,
 Prentice Hall, ine., 1970.
- Borgman, N. and Kiane Gunter. "Administration of School Lunch Programs for Small,
 Medium and Large Schools," Dissertation Abstracts International. 44 (18) :
 January, 1983.
- Kale , Karen Elizabeth , " The Relationship of Local School found Policies and
 Nutritional Indices of Students in Two Florida School District," Dissertation
Abstracts International. 41 : 3808 – A; March , 1981.
- Lattuca, Frank Patrick . "The Effects of Life Styles on nonparticipation in School Lunch,
Dissertation Abstracts International. 42 : 1025 A; September , 1981.
- Hera – May, J.A.O. "School Feeding under and Applied Nutrition," Note and Reviews,
 9 : 108 –111 ; September and October, 1968.
- Sandstrom, Marvin M. "School Lunches," In food. Washington D.C. : The United
 Stated Government Printing Office, 1959.
- Sutter, Sally A., "Effects of In-service Program on Nutrition Attitudes and the
 Teaching of Nutrition by Elementary Teachers," Dissertation Abstracts
International. 44 : 6590 – A; October, 1978.
- Terry, George R. Principles of Management. Homewood : Richard D. Irwin. Inc.
 1997.

ภาคผนวก

สำเนา

ที่ ศธ 1336/158

สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ถนนอยุธยา-อ่างทอง ตำบลลุมพลี
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

12 มกราคม 2543

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ทุกอำเภอ

ด้วย นายณรงค์ เจริญผล ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพุทธรังษีปรางค์ปราโมทย์
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี กำลังทำวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน
ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อทำปฏิญานิพนธ์ ประกอบการศึกษา
ปฏิญาณการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุตา ทัพสุวรรณ	ประธาน
อาจารย์ทัศนากา ทอภักดี	กรรมการ

ในการนี้ นายณรงค์ เจริญผล ขอบความอนุเคราะห์จากท่าน และผู้บริหารในสังกัดของ
ท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถาม โดยนายณรงค์ เจริญผล ผู้วิจัยจะเป็นผู้ส่งและรับแบบสอบถาม
คืนด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อทราบและให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

บุญสืบ หาสาสน์ศรี

(นายบุญสืบ หาสาสน์ศรี)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก รักษาการในตำแหน่ง
ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด รักษาการแทน
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สปจ.พระนครศรีอยุธยา
โทร035-328132-135

สำเนา

ที่ ทม 1007/ 0369

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

12 มกราคม 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายณรงค์ เจริญผล นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุตา ทักษสุวรรณ และอาจารย์ทัศนากองภักดี เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางสาวนุตตองค์ ทัดบัวขำ ศึกษาพิเศษ และ นางปรารถนา สงวนวงษ์ ศึกษาพิเศษ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายณรงค์ เจริญผล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร 258-4119, 664-1000 ต่อ 5644, 5664

โทรสาร. 258-4119

รายนามบุคคลที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในบทสัมภาษณ์ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้

1. นายภิรมย์	นันทวงศ์	หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา
2. นายอดุลย์	ภักดีเตลีส	หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอนครหลวง
3. นายพิชัย	นาคก้อน	หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเสนา
4. นายวันชัย	สุขสมสิน	หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอบางไทร
5. นายอิทธิพล	กองสุทธิ	หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอบางบาล
6. นายพิสันต์	เหล็กงาม	หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภออุทัย
7. นายสวาท	พลายแก้ว	ผู้อำนวยการโรงเรียนประจักษ์อำเภพระนครศรีอยุธยา
8. นายเสวก	ชูวงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดม่วงหวาน อำเภอบางบาล
9. นายสมบัติ	พันธ์เทียน	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระขาว อำเภอบางบาล
10. นายเฉลิมชัย	ไตรสารศรี	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดโพธิ์ อำเภอบางบาล
11. นายนิติพงษ์	อ่อนแก้ว	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน
12. นายปรีชา	มีวุฒิสม	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดใหญ่ชัยมงคล
13. นายไพรัช	ปลื้มญาติ	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดพนัญเชิง
14. นายสมใจ	ณรงค์เดชา	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดทรงกุตล
15. นายบุญกุล	มีเวที	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดดุสิตา

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

- นางพิสมัย ภักตร์นิกร ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดไทรมา สำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี
- นายสมศักดิ์ อัมพรุต ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากน้ำ สำนักงาน
การประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี
- นายศุภพร คล้ายเอม ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนทานสัมฤทธิ์วิทยา
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี
- นางสาวนุตตองงค์ ทัดบัวขำ ศึกษาพิเศษ สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดนนทบุรี
- นางปรารถนา สงวนวงศ์ ศึกษาพิเศษ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง
นนทบุรี

แบบสอบถาม

เรื่อง แนวทางการดำเนินการงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง :

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1

(1) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแนวทางการดำเนินโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- 1.1 ผู้บริหารโรงเรียน
- 1.2 ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน
- 1.3 กรรมการโรงเรียน

(2) ประเภทของโรงเรียน

- 2.1 โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี
- 2.2 โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส ของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน และผู้ปกครองนักเรียนใน 4 ด้าน ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และกรรมการโรงเรียน โปรดตอบทั้งตอนที่ 1 และตอนที่ 2

3. การตอบแบบสอบถามนี้ จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อตัวท่าน โปรดกรอกแบบสอบถามตามความเป็นจริง และอย่างเป็นอิสระ ซึ่งผู้ทำการวิจัยจะรักษามารยาทของนักวิจัยอย่างดีที่สุด

แบบสอบถามแนวทางการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 1

แนวทางการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา
คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ลงใน () หน้าข้อความตามความเป็นจริงในการ
ปฏิบัติเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา

- (1) สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามแนวทางการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน
ในโรงเรียนประถมศึกษา
 - () ผู้บริหาร () ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน
 - () กรรมการโรงเรียน
- (2) ประเภทของโรงเรียน
 - () โรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี
 - () โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส

ตอนที่ 2

แบบสอบถามแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน และกรรมการโรงเรียน ใน 4 ด้านคือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แบบสอบถามตอนนี้ขอท่านได้พิจารณาว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติและมีแนวทางการดำเนินงานมากน้อยเพียงใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องต่าง ๆ ตามเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง แนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง แนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับระดับมาก
- 3 หมายถึง แนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง แนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับระดับน้อย
- 1 หมายถึง แนวทางการดำเนินงานและปฏิบัติในระดับระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	แนวทางการดำเนินงาน	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
	<u>ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน</u>					
1.	โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวันในรูปแบบเพิ่มเติม โดยทำกับข้าวให้กับนักเรียนทุกคน					
2.	โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวันในรูปแบบจานเดียวจำหน่ายในราคาถูก					
3.	โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวันในรูปแบบเป็นชุดมีอาหารคาว-หวานทุกวัน					
4.	โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวันในรูปแบบประสมโดยจัดสลับวันมีทั้งเพิ่มเติมจานเดียวและเป็นชุด					
5.	โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวัน และประกอบอาหารจากพืช ผักสวนครัว ซึ่งเป็นผลผลิตของนักเรียน					
6.	โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวัน โดยมีผู้ปกครองมาหมุนเวียนช่วยทำอาหารทุกวัน					
7.	โครงการอาหารกลางวันจัดให้นักเรียนนำผลผลิตทางการเกษตรมาถนอมอาหารเพื่อรับประทานนอกฤดูกลาง					
8.	โครงการอาหารกลางวันได้รับการแนะนำจากเจ้าหน้าที่เกษตรในท้องถิ่นในด้านการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์					
9.	โรงเรียนจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมการประกอบอาหารในโครงการอาหารกลางวัน					
10.	โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวัน ให้มีอาหารเสริมโปรตีนสูงจำหน่าย เช่น นม ถั่วเหลือง					

ข้อที่	แนวทางการดำเนินงาน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
11.	โรงเรียนจัดให้นักเรียน ปลูกพืชสวนครัว มาสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน					
12.	โรงเรียนจัดให้นักเรียนเลี้ยงสัตว์มาสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน					
13.	โรงเรียนจัดให้มีบุคคลนอกเข้ามาจำหน่ายอาหารให้กับนักเรียนในราคาถูกลงควบคุมมาตรฐาน					
14.	นักเรียนหมุนเวียนไปรับประทานอาหารในโรงเรียนเป็นสายชั้น					
	<u>ด้านอาคารสถานที่</u>					
15.	โรงเรียนมีอาคารโรงอาหาร อาคารประกอบเป็นสัดส่วนเพียงพอ					
16.	โครงการอาหารกลางวันจัดให้มีห้องประกอบอาหารมิดชิดปลอดภัย แผลงวันต่อม					
17.	โครงการอาหารกลางวัน มีอ่างล้างภาชนะ และโต๊ะวางภาชนะ					
18.	โครงการอาหารกลางวัน มีตู้เก็บเครื่องครัว ตู้เย็น และห้องเก็บอาหารแห้ง					
19.	ใช้เรือนเพาะชำบางส่วนดัดแปลงเป็นเรือนเพาะเห็ดสำหรับมาใช้ในโครงการอาหารกลางวัน					
20.	โรงเรียนมีโรงเรือนในการปลูกพืชผักสวนครัวแบบปลอดสารพิษ					
21.	โรงเรียนมีภาชนะเก็บกักน้ำไว้ใช้ในโครงการอาหารกลางวัน					
22.	โรงเรียนจัดให้มีการปลูกพืชผักในกระถาง แทนการปลูกในแปลงผัก					

ข้อที่	แนวทางการดำเนินงาน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
23.	โครงการอาหารกลางวัน จัดทำทอระบาย และที่ดักไขมัน					
24.	โครงการอาหารกลางวัน จัดให้มีน้ำดื่ม ที่กรองสะอาดเพียงพอ					
25.	โครงการอาหารกลางวันจัดทำป้ายนิเทศ และเอกสารความรู้ทางโภชนาการ					
26.	โรงเรียนมีพื้นที่ในการทำการเกษตร ให้เป็นสัดส่วนเพียงพอ					
	ด้านงบประมาณ					
27.	โครงการอาหารกลางวันได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียน และองค์กรเอกชนต่าง ๆ					
28.	ได้รับการบริจาคเครื่องมือ อุปกรณ์ การเกษตรจากหน่วยงานเอกชน					
29.	เงินกองทุนหมุนเวียนของ สปช. เพิ่มให้ โรงเรียนตามภาวะเศรษฐกิจ					
30.	จัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรขึ้นใน โรงเรียน เพื่อนำดอกผลมาใช้ในโครงการอาหารกลางวัน					
31.	โรงเรียนมีการนำรายได้บางส่วนจากการจำหน่ายผลผลิตของนักเรียนมาใช้ในโครงการอาหารกลางวัน					
32.	โรงเรียนจัดให้มีการจำหน่ายผลผลิตจากการแปรรูปและถนอมอาหาร					
33.	โครงการอาหารกลางวัน จัดบริการอาหารฟรี แก่นักเรียนขาดแคลน					
34.	โรงเรียนจัดให้นักเรียนที่รับบริการอาหารฟรี					

ข้อที่	แนวทางการดำเนินงาน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	<u>ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน</u>					
35.	โรงเรียนได้รับการช่วยเหลือเมล็ดพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์จากผู้ปกครองนักเรียน					
36.	ผู้ปกครองนักเรียนหมุนเวียนกันมาช่วยประกอบอาหารในโครงการอาหารกลางวัน					
37.	โรงเรียนมีการประชุมชี้แจงนโยบายโครงการอาหารกลางวันให้ผู้ปกครองทราบ					
38.	ชุมชนเสียสละแรงงานเข้ามาช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวัน					
39.	หัวหน้าโครงการอาหารกลางวันควบคุมการประกอบอาหาร โดยมีนักเรียนหมุนเวียนเข้ามาทำ					
40.	เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการประเมินผล ภาวะโภชนาการนักเรียน					
41.	โรงเรียนจัดทำเอกสารการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันให้ชุมชนทราบ					
42.	ชุมชนช่วยรับซื้อและจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรให้กับนักเรียน					
43.	ผู้ปกครองนักเรียนมาให้คำแนะนำ และสถิติการถนอมอาหาร					
44.	ผู้ปกครองมีส่วนช่วยแนะนำการจัดทำปุ๋ยหมักให้กับนักเรียน					

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือครั้งนี้
ณรงค์ เจริญผล

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายณรงค์ เจริญผล
 เกิดวันที่ 19 เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2495
 สถานที่เกิด บ้านเลขที่ 15 หมู่ 7 ตำบลวังพัฒนา อำเภอบางช้าง
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ ต.21/35 หมู่ 2 ตำบลท่าवासกรี อำเภอพระนครศรีอยุธยา
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
 ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับ 8
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนวัดพุฒิปรางค์ปราโมทย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
 อำเภอเมือง นนทบุรี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
 จังหวัดนนทบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2510	สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนบางช้างวิทยา
พ.ศ. 2512	สำเร็จการศึกษาชั้น ป.กศ.ต้น จากวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2514	สำเร็จการศึกษาชั้น ป.กศ.สูง จากวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2524	สำเร็จการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต (คป.) จากวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2542	สำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2515	ครูตรีโรงเรียนวัดสุคนธาราม อำเภอบางช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2518	ครูตรีโรงเรียนประตูลี้ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2520	ครูโทโรงเรียนประตูลี้ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2527	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ระดับ 5 โรงเรียนประตูลี้ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2531	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ระดับ 6 โรงเรียนประตูลี้ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2534	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ระดับ 7 โรงเรียนประตูลี้ อำเภอพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2541	ผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับ 8 โรงเรียนวัดพุฒิปรางค์ปราโมทย์ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ
ของ
ณรงค์ เจริญผล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2543

การวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยอยู่ 2 ประการคือ (1) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันจำแนกตามสถานภาพผู้ตอบ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันและกรรมการโรงเรียน และ (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่างๆ คือ ด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประชากรสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน กรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทำการสุ่มจากประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 196 คน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 196 คน และกรรมการโรงเรียน จำนวน 196 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 196 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 94.90 ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 196 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 85.20 กรรมการโรงเรียน จำนวน 196 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 83.67 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ซึ่งเมื่อพบความแตกต่างจะใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Multiple Comparison) แบบเชฟเฟ (Scheffe) และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ภาพรวมของแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านรูปแบบการจัดอาหารกลางวันมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 ในด้านอาคารสถานที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 ในด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 และในภาพรวมหรือรวมทุกๆ ด้านก็พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 2.88 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับที่หมายถึงแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาภาคบังคับ 6 ปี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และกรรมการโรงเรียน พบว่า ประเด็นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป คือ แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาด้านรูปแบบการจัดการอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนในด้านงบประมาณไม่พบความแตกต่างในทางสถิติ โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาส พบว่า ประเด็นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ แนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ด้านรูปแบบการจัดการ

อาหารกลางวัน ด้านงบประมาณและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนในด้านอาคารสถานที่ไม่พบความแตกต่างในทางสถิติ

3. การเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาเมื่อเปรียบเทียบตามประเภทของโรงเรียนพบว่า มีความแตกต่างกันทุกๆ ประเด็นทำการเปรียบเทียบกัน โดยพบที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไปทุกคู่การเปรียบเทียบ เมื่อแยกมาวิเคราะห์เฉพาะกลุ่มผู้บริหาร พบว่ามีความแตกต่างกันในทุกๆ ประเด็นทำการเปรียบเทียบ โดยพบที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไปทุกคู่การเปรียบเทียบยกเว้นในด้านอาคารสถานที่ เฉพาะกลุ่มครูผู้รับผิดชอบหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะด้านอาคารสถานที่และในภาพรวมของทุกๆ ด้านรวมกัน และสำหรับเฉพาะกลุ่มกรรมการโรงเรียน พบว่าไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่การเปรียบเทียบ

THE IMPLEMENTATION APPROACHES TO SCHOOL LUNCH PROGRAM
OF THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF CHANGWAT
PRANAKORN SRIAYUTHAYA PRIMARY EDUCATION

AN ABSTRACT
BY
NARONG CHALERNPHOL

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of education degree in Educational Administration

At Srinakharinwirot University

March 2000

The purpose of this study was two-fold. First, it aimed to investigate implementation approaches to school lunch program according to school administrator, teacher and School Committee to compare those of program in 6-year compulsive primary school and extended primary school under the Office of Changwat Pranakon Sriyuthaya Primary Education on four aspects as to pattern of school lunch program, building, budget and community-school relationship. The subjects comprised 196 school administrators, 196 teachers and 196 School Committee. The questionnaire was administered for collecting data. 186 of administrators (94.90%), 167 of teachers (85.20%), and 164 of School Committee (83.67%) were returned. The statistics used for analyzing data were mean, percentage, standard deviation, One-way ANOVA with Scheffe multiple comparison and t-test.

The results revealed that :

1. The implementation approaches to school lunch program were at a moderate level as a whole ($M = 2.88$). When considered each aspect, it was found that there was a moderate level on pattern of lunch program ($M = 2.73$), building ($M = 3.23$), budget ($M = 2.89$) and community-school relationship ($M = 2.66$).

2. There was a significant difference at .05 level among the opinions of school administrators teacher and school committee on implementation approaches to school lunch program on pattern of lunch program, building, and community-school relationship, except budget. When considered implementation approaches to school lunch in 6-year compulsive primary school, it was found that their difference was at the same direction as a whole. When considered implementation approaches to school lunch program in extended primary school, it was found that there was significant difference at .05 level among those of opinion implementation approaches to school lunch program on pattern of lunch program, budget and community-school relationship, except building and as a whole.

3. Implementation approaches to school lunch program according to school type, it was found that there was a significant difference at .05 level among comparison pair. When considered among those of administrator group, there was a significant difference at .05 level among those of opinion on implementation approaches to school lunch program on pattern of lunch program, budget and community-school relationship, except building, whereas there was a significant difference at .05 level among those of teacher on building and as a whole. There was no significant difference among those of School Committee.